

Bajza József
összes költeménye
(1804-1858)

TARTALOM

A LANTHOZ.

IFJÚKOR.

ÉGIHÁBORÚ.
PHILOMÉLÁHOZ.
ÉJJEL.
ESTHAJNAL.
A LIGETHEZ.
EMLÉKEZÉS.
A HOLDHOZ.
A LYÁNYKA PILLANTATA.
TŰNŐDÉS.
KESERGÉS.
DAL A VIDÉKHEZ.
FELLEGEKHEZ.
AZ ELTŰNT IFJUKOR.
EMLÉKÜL.
NELLIHEZ.
EPEDÉS.

SZERELEM.

MEGELÉGEDEÉS.
LYÁNYKA GYÖTRELMÉ.
KÉK SZÍN.
VITÉZ BUCSUDALA.
HOZZÁ.
A VIOLÁHOZ.
ÉDESSÉGEK.
LEMONDÁS.
A TÁVOZÓHOZ.
AZ ELHAGYOTT.
A VÖLGYHÖZ.
AZ EMLÉNYHEZ.
EMLÉKEZÉS.
A BOKRÉTA.
HÓDOLÁS.
LOTTIHOZ.
IRMA GYULÁHOZ.
LENKE DALA.
SAJKADAL.
ÉJFÉLKOR.
HALÁSZLEGÉNY DALA.
AZ APÁCA.
CYNTHIÁHOZ.
AZ ELJEGYZETT.
EMMA.
A BOJTÁR.
KIS LEÁNY DALA.
TÉL ÉS TAVASZ.
HIVÓ.
AZ ÖZVEGY.
AZ EST.

HAZA. ÉLET. EMLÉKEZÉS.

SZÉPHALOM.
BORÉNEK.
A SZÁMÜZÖTT.
ANDALGÁS.
VÁNDOR ALKONYDALA.
A VIHAR.
SZELLEMHANG.

EGY LEÁNYKA SÍRJÁN.
ÉLET.
APOTHEOSIS.
EGY LEÁNYKÁNAK.
A VEZÉR BUCSUJA.
ISTEN HOZZÁD.
EGY ANYA KESERVE
SOHAJTÁS
A RABKÖLTŐ.
AZ ÚTAS.
VÉGPART.
JELEN ÉS MULT.
A REMÉNYHEZ.
ŐSZI DAL.
EGY JÓTÉKONY NŐHÖZ.
ESDEKLÉS.
A HIT
JÓ ÉJTSZAKÁT.
GYÁSZ ÉS ÓRÓM.
EGY NŐHÖZ.
A VIOLA.
A KIRÁLYRA.
HONFIDAL.
ÉBRESZTŐ.
DEÁK FERENCHEZ
FOHÁSZKODÁS.
JÓSLAT.
NYUGASZTALÓ.

BALLADÁK.

SÓLYOMVÁR.
A DALNOK.
A KÉK PARTOK.
A ZARÁNDOK.
ILONKA.
SZÉP JOLÁNKA.
A VISSZATÉRT.
A BAJNOK NŐJE.
SZOLNOK MELLETT.

IDEGEN KÖLTŐKBŐL.

A VÁNDOR.
EDVÁRD.
HOZZÁ.
SZENT-ILONA SZIGETÉN.
VESZTESÉG.
BÁTORÍTÁS.
AZ ÉJI DAL.
A LÁTOGATÁS.
RENDELTETÉS.
A CSOLNAK.

SZERB DALOK.

I. A KIKERÜLHETLEN.
II. ALKUVÁS.
III. OHAJTÁS.
IV. LEÁNYI TÖRVÉNYSZÉK.
V. SZERELMI KÍN.
VI. VADÁSZKALAND.
VII. EGYESÜLET.
VIII. SZERENCSETLEN LÖVÉS.

A LANTHOZ.

Zengj, oh lant, húrodon
Igéző éneket,
Hangod szelíd legyen,
Olvasszon szíveket.

Fesd az ifjú kebel
Heves küzdéseit,
Egekre szárnyaló
Merész reményeit;

Az emberéletet,
Gyarló szép álmait,
A sírt, melynek vihar
Nem éri partjait.

Zengj bút, vigalmakat,
Az érző szív baját,
A lányka kék szemét,
Tündöklő szög haját;

S melyet virágival
Istenkéz hímezett,
Zengd a kies tavaszt,
A szép természetet.

S a merre kéklenek
Kárpát szirtormai,
A merre omlanak
Dunának árjai:

Gyulassz nyelv és haza
Íránt hő kebleket,
Magyar szép ajkakon
Viszhangzzék éneked.

S ha vígalom derül
Vidám dalodra majd,
S mély gyötrelmid felett
Mély gyötrelem sohajt:

Egy új Olympián
Ne kívánj pályabért:
A legszebb koszorút
Nyerted küzdésidért.

IFJÚKOR.

Fenn csapongás, fenn remény,
Képek vágyak, érzemény
Életem bájreggelén!
Könnyem hull utánatok -
Ti szép álmok voltatok!

ÉGIHÁBORÚ.

Ordít a zivatar mord szele, inganak
Már a rengetegek tölgyei, elborúlt
A mennybolt, lebegő barna homály lepi
A vidám liget ernyeit.

Felleg tornyosodik, s ím szakadozva hull
A villám, repeső tűzbe borítja el
A bérce, zuhogó habbal aládörög
A vérszből gyüledett vizár.

Hol lengő zephyrek gyöngé fuvalmai
A sódár jegenyék hajladoszó fölén
Szállongtak, Boreás bús szele ott dühöng
S mindent összezavarva hágy.

A pásztor szalad a förgeteges hegyek
Csúcsáról, legelő nyájai bögnék, s a
Sűrű bikkek alá búnak el, a hová
A zordon zivatar nem ér.

Jőjj, Émil, suhogó fenyvem alá, hol egy
Kis kunyhót a barátság raka s őriz: itt
Bátran nézzük az ég omladozó vizét
S a völgyet piciny ablakán.

PHILOMÉLÁHOZ.

Enyhén, miként az esti szellet,
Zephyr könnyűded szárnyain,
Mint a bájló rózsás lehellet
Knidos szent myrtusárnyain,

Lebeng dalod, gyöngy philoméla,
Köszöntvén a májusreget;
Költőd, ki sérei közt aléla,
Enyhülten szívja éneked;

S körülíhelve szellemedtől
Lágy érzetekben olvadoz,
Elszenderítő symphoniedtől
Ringattatik szent vágyihoz.

Merengvén a múltnak vidámján
Édenre hat tekintete:
Ki hallja a dalt, mely az imádt lyány
Rubínajkáról reszket.

S keblébe hull az ideálnak
Hol eltűnt mennyit éldeli,
Aranyreggét mosolygva válnak
Könyűkben elfolyt éjjeli.

Igy kelt a tenger szép leánya
Mindenható bűbájival.
Midőn nyugat szellője hánya
Könnyű hullámot szárnyival.

Favón aetherkarjára dőlve
Kéjlett Syrénnek hangjain,
S kilépe fennyen tündökölvén
Kypros örök virányain.

ÉJJEL.

Az estharang a messzeségbe halt,
Miként a haldokló szív vég fohásza;
Komor sötét merenge a tetők
Megett eltűnelgő szürkületen.
Egy sírkeresztnek romján ültem én,
Magányosan, miként a száműzött
Lakatlan tartomány kietlenében.
Mély volt a csend, szívrazó a sötétség
Halkan rezegtek a sirok fölébe
Borúlt nyugalmas árnyu cyprusok;
Titkon suhonga hús szelekben a
Halálszellem, kriptáknak rémjai
Borongtak el körülöm, egyedül
Sohajtozó körül, a holt világban.

A táj derenge; halványló lepelben
Emelkedett az éj homályiból
Az égi lyány, a szent Emlékezet;
S bájjal lengett az elhúnyt kor felett,
Mint a szerelm estvelgő csillaga.
Én ott ülven elfojta bánatim,
Keblemből egy fohász kireppene,
S titkos fájdalmas kéjbe ringata.
S ím! egykor rózsapályám angyala,

Az elvesztett, eltávozott alak,
Hajnalgya tűn fel alkonyúlt szememnek.
«Szent árny! sohajtám, hol, hol fogsz velem
Te egykor egyesülni?» Ő elázott
Arccal fordult el s - a sirokra inte,
S ködpáráként az éjbe' szétoszolt.
A cyprusok közül lassú sohajtás
Lengett felém csendes fuvalmakon.

ESTHAJNAL.

Bájló aranyfény
Csillog szelíden
A reszkető tó
Hullámain.

Fölserken a szél
Rózsák öléből,
S völgyek hüs árnyin
Zokogva leng.

Némúl az erdő,
A messze síphang
Reszketve nyögdel
A légen át.

Kéklő virággal
Hímzett ligetben
Rejtezve csattog
A csalogány.

Leányka, édes!
Még most öledben
Elszenderülve
Mennyet lelek:

Ki tudja? holnap
Talán siromra
Leng a lenyugvó
Est bíbora?

Ah valljon e szív,
Mely hön pihegve
Hófátyolodnak
Alatta ver:

Fog-e felettem
Sohajtozásban,
Mint a nyögő szél.
Kesergeni?

A LIGETHEZ.

Csendes liget! boríts el
Sötétes alkonyiddal,
Mig én e hantra dőlven,
Keservemet kisírom.
Nem fogja az zavarni
Elszenderült magányid,
S mézajku fülmilédnek
Szívolvasztó panasszát.

Halkkal, miként az estszél,
Lebeg sohajtozásom,
S csak a szelíd leányka
Édes nevét zokogja,
Kitől megfoszta sorsom,
Öröklő bánatimra.

Boríts, boríts el engem
Sötétes alkonyiddal
S virágid kelyhe rejtse
Harmatjait szememnek.

EMLÉKEZÉS.

Midőn az est bibor sugára
Bucsúzva száll a kék hegyen,
S elcsendesül a völgy magánya,
Kedves! reád emlékezem.

Magamba' bolygom néma búval
A forrás tündér partjait,
Hol édesen reám simúlva
«Tiéd» rebegték ajkaid.

Most is vigan zug ott a csermely,
Balzamlehellők a szelek:
De a titkok tanúvidéke
Pusztán gyászolva csendeleg.

Az édes kínos őszi alkonyt
Bájával újra élem én,
Midőn dalod szivrázva zenge
A hársak csendes éjjelén.

Hang hang után szelíden elhalt,
Ütött az óra rémesen,
S szerelmi csillagunk leszálla
Viharsötétes fellegen.

Könyek gördültek szép szemedből,
Reszketve nyúlt felém kezed,
És elválánk némán zokogva,
És szívünk mélyen vérezett.

Viszonzlás, egek leánya!
Feltűnsz-e még egykor nekünk?
Mely óra, ah mely föld vidéke
Lesz egyesítő édenünk?

A HOLDHOZ.

Mi búsan nézsz a tiszta kékről
Felém, te biztos hű barát!
Ki egykor nyájasan ragyogtad
Körül ez árnyak pamlagát.

Te láttad itt e kertmagányban
Hol ákász hinti árnyait,
Felhődről mosolygva gyakran
A boldog párnak titkait.

Bájjal fénylél az égi lyányka
Örömragyogló könnyein,
S némulva rád emelt szemekkel
Tisztán ömlengő érzetin.

Most csendesen rezgő sugárid
Egy sírhanton halványlanak.
Hol ő már nyugszik, és fölötte
Magas fűszálak inganak.

A LYÁNYKA PILLANTATA.

Ó a hajnalszín gyönyörörajkakat, ó az egeknek
Csillagival testvérfényü kies szemeket
Lyányka, ki adta neked? Szólék s a lyányka pirúlva
S szótlán földre süté mennyei szép szemeit. -
Ontsd le te Fendörgő, felhőidet! Ám ha mosolygva
Fölveti pillanatit, lángba borúl az Olymp.

TÜNŐDÉS.

Ah, ki mondja meg nekem
Mért borúl az én egem?
S ha feltűnnek szép korányim,
Gyász miért vonúl el rajtok?
S a sötét erdő magányin
Mint egy árva kit sohajtok?

Eddig évim hajnalában
Még könnyelmű gyermek én,
A vigalmak enyhkarában
Éltem boldogság ölén:
Ah e bájkor már repül,
S más helyébe nem derül.

Mint az árva úgy sohajtok
A sötét erdő magányin,
S gyász van elvonúlva rajtok,
Ha feltűnnek szép korányim;
Mért, o mért borong egem,
Ah, ki mondja meg nekem?

A viruló kert s mezőnek
Nem vidítnak bájai,
Mély titokba rejtve nőnek
Keblem néma vágyai,
S egy tünelmes fellegárnnyal
Lelkem más csillagba szárnyal.

Mért esengek szívdobogva,
Honnan e hő gerjelem,
Ha hegyemről andalogva
Messze száll tekintetem,
S fátyolában egy lyánykát
Ott szemem lejtezni lát?

Rózsáévim hajnalában,
Még könnyelmű gyermek én,
Gyakran láttam fátyolában
Lyánykát a forrás gyepén,
S bár kedves volt néznem őt,
Nem sejtettem semmit hőt.

Most, ha berkem fülmiléje
Társa mellett zengedez,
S a vadonnak gerlicéje
Párosan száll fészkihez,
Létöket magasztalom,
S elborít a fájdalom!

Ti egy tündér szebb világnak
Hozzánk szállott lelkei,
A mindég zöld ifjúságnak
Égi báju szépei!
Kiknek ott, hol árva sorvad,
Szívök lágy érzetre olvad:

Ti mondjátok meg nekem,
Mért borong az én egem?
S ha feltűnnek szép korányim,
Gyász miért vonúl el rajtok?
S a sötét erdő magányin
Mint egy árva kit sohajtok?

KESERGÉS.

A báj esttünemény halmok alá merült,
Csendes síri homály terjedez a mezőn,
S én mint árva bolyongok
E bús völgybe' magányosan.

Minden néma, kihalt, merre szemem vetem,
Békés álmainak mélyibe süllyedett;
Csak te sírsz egyedül még,
Édes zengzetű fűlmile.

Szüntesd gyászdalodat, szánakodó barát!
Szívemnek sebeit tépdeled újra fel;
E mély néma keservnek
Részvétel sem ad enyhülést.

Mint a gyöngé virág hervadoz életem.
A szép büszke után vágyva. De nem soká
Int már a nyugalomhant,
Mely fájdalmimat elfedi.

Majd ott sírja felett, fáinak árnyiban
Gyászoljad nyugvó ifju barátodat,
És ha elmegyén arra
A fagyalt szívü hitszegett,

És nem tudja, kinek hűlt pora nyugszik ott,
A gyepdombra hajol s egy ibolyát szakaszt,
Mely a tőle gyűlölt szív
Elszórt hamvaiból nőve:

Akkor fess le te, ó szánakodó barát!
A már elnyugodott egykori kínait,
S mondd meg néki, hogy érte
Hervadt életem el ily korán.

Majd a szép szemeket könnyek özönlik el,
S a sírdombra le hőn hullanak, és velők,
Szendergő poraimra
Édes béke malasztja leng.

DAL A VIDÉKHEZ.

Te bájvidék!
Ott a kék messzeségbe,
Hol szirthegek nyúlnak fel égbe,
S felhőtlen leng a tiszta lég!
Idvezllek, oh te vég-
Határa buzgó vágyaimnak,
Te bájvidék!

Mi szent öröm?
Mi égi kéjt lehelnek
Fuvalmi a langy estlebelnek
Meződről, tündér vidék?
S nekem virúlsz-e még,
Nekem messzűnven bujdosónak,
Gyönyörvidék?

Ha nem, vidék!
Úgy légy örökre boldog,
Ím minden szent kötél feloldok,
Mellyel hozzád fűzött az ég,
S Isten veled, te vég-
Határa minden vágyaimnak,
Te bájvidék!

De, oh vidék!
Árnyid mily kéjt susognak,
Viránymezőid mint ragyognak!
S csak mindig kéjre intve még
Mosolyg felém az ég,
Az esti bíbor ég, fölüléd,
Titkos vidék!

Csak vissza még!
Tán a völgy alkonyában
Ott hervad néma bánatában
A hű szív, mely csak értem ég,
S nekem virúlsz te még,
Nekem messzűnven bujdosónak,
Oh bájvidék!

FELLEGEKHEZ.

Ti a messze láthatáron
Elvonuló fellegek!
Kik reám itt hervadóra,
Vég bucsúval intetek
Merre nyúl boldog pályátok?
Tán van nektek is hazátok
Ott a nyugti ég alatt,
Merre szárnyatok halad?

Boldog! bár engem egy szél
Elfuvalna véletek
E gyászshonból, hol lekötve
Tartanak bús végzetek.
Túl a láthatlan mezőkön,
Zord pusztákon, szirttetőkön,
A nyugot szép tájához,
Merre lelkem vágyadoz.

Egy tündér világ mosolyg ott
A kedves karjai között,
Enyhét ott lelné föl e szív
E sok vésztől üldözött.
Ott a boldoglét vidéke;
Szent örömkéj s égi béke,
Mint korány hint harmatot,
Hintve áldást lengnek ott.

Vajha el lehetne szállnom
A futó szél szárnyain,
Halni bár, de a leányka
Idvezítő karjain.
Ott a honföld nyugtot adna,
Értem édes könny fakadna,
S rózsza közti sírorom
Őrzené nyugvó porom.

Szálljatok ti, égi pályán,
Boldoglétü fellegek!
Idvezelve a dicsó hont,
Ha egébe értetek.
Vágy e szív - de nem találja
Merre nyílna békepálya
Éj-, köd-, örvényből elé
A sohajtott part felé.

AZ ELTÚNT IFJUKOR.

Száll mosolygva hegytetőkről
Rózsafényben a tavasz;
Jönnek vígalomra kelve
Lyánykák, ifjak, énekelve:
Idvez légy, te szép tavasz!
«Idvez légy, hajnalpirúlat;
Halmok illatos szele!
És te csendes völgy patakja!
És te zengő fűlmile!»
S ajkokon édesen olvad az ének,
Hangzik az ormon, a néma magányban,
S tánckoszorúba szövődve kerengnek
Vígan az ifju virányban.

S ah körülök mint viradnak
A szép kornak álmai!
Szebbé válva mint derülnek
A mezők virágai!
Kéjt lehel a berek árnyaibúl,
Zengnek a pásztori sípok
Élnek az erdők,
S lelkekön édeni béke virúl.

A sziv-élvet feltalálni
Mely vidékbe térjek én?
Szerte bolygok andalogva
Rét, völgy hímes szőnyegén;
A kelő nap, a virágok
Égi bája tűn elém:
De mint hajdan oly varázsló
Arccal egy sem int felém.

Oh tavaszmenny! oh te hajnal!
Halljatok meg engemet;
Hozzátok még vissza egyszer
Eltűnt rózsáévimet! -
Ah de ők nem érzenek,
Csak mosolygva fénylenek.

Ti arany álmak,
Az ifju világnak
Mennyei képeivel
Merre repültetek el?
Nem jöttök ti vissza többé -
Messze messze tűntetek,
S a legszebb lélekvirágok
Elhervadtak véletek.
Hallgass el, te völgy patakja!
Szűnj meg zengni, fűlmile!

Hangotok csak bűm alakja,
S veszteségem festi le.

Tűnnek évek, jönnek évek.
Köd s homályra fény terül,
A leszállott esti csillag
Reggel újra felderül:
De az ifjúkor kihervadt,
Véle kék és szerelem,
S nem hozhatja vissza többé
Semmi földi kérelem.

EMLÉKÜL.

Ha létem elhervasztja a halál,
Emlékezzél reá, te kedves,
E lángszívtől szeretve mint valál;
S ha sírban is szeretni enged a halál,
S a szív még ott is érez és dobog,
Elhúnyt szívem téged, te kedves,
Hamvában is szeretni fog.

NELLIHEZ.

Ah ne pillants rám, leányka,
Ah fődözd be kék szemed:
E tekintet, e mosolygás
Elveszítnek engemet.

Míg pihentél a lugasban,
S hűnyva voltak a szemek,
Szívdobogva bár, de mégis
Csendes kéjjel néztelek.

Csendes kéjjel bíborajkad,
Szőke fényű fürtidet,
Lelked tűkrét arcáidban,
Bájos szép termeted.

Szél jött, s álmaid elfuvalta,
S hogy rám nyíltak a szemek,
Bennem mily tündér világok!
Mily kék ömleng, oh egek!

Elhal a szó ajkaim közt,
Keblemen láng s jég fut el,
Könnyek hullanak szememből,
Hajh és nem tudom, mi lel?

Elveszítnek e tekintet,
E mosolygás engemet:
Ah ne pillants rám, leányka!
Ah fődözd be kék szemed!

EPEDES.

Könyűben, esti fény,
Mezőmre mért ragyogsz?
Fáim bús éjjelén
Oh szellő, mért zokogsz?
Szántok, hogy itt ülök
S bú, fájdalom velem,
Hogy lyányka nem mosolyg
Szerelmet énekiem?

Ah lyányka nem mosolyg
Szerelmet énekiem,
S epedve, rózsaként
Elhervad életem.
Ki gyakran álmaim
Között enyelg velem,
Az égi szépet, ah
Sehol sem lelhetem.

Hol vagy te, lyányka, hol?
Kiért e szív hevül;
Kit esdve kérek én
Hajnal s est fényibül.
Jer, hozd el énekiem
A barna fürtöket,
Felhőtlen arcaid,
Mosolygó szép szemed.

E hárs alá ülünk,
Kéj s béke lesz velem,
Mosolygó szép szemed
Szerelmet int nekem;
S majd fáim éjjelén
A szellő nem zokog,
S reám az esti fény
Örömkönyben ragyog.

SZERELEM.

Tova, messze tűnjetek,
Légi álmoképzetek,
Ég leánya, Szerelem!
Légy te síromig velem.

MEGELEGEDÉS.

Mit nekem ti hír s szerencse
Tünedékeny álmai!
Gazdag dús palotája,
Lengeteg pór nép csodája,
Mit nekem ti büszke hősek,
Fény s dicsőség rabjai!

Vívjatok ti koszorúkat
Vérpályátok mezején,
Hágjatok csillámtetőre
Hol bölcs címet nyer a dőre:
Kis hajlékom enyhelyéből
Nyúgott szívvel nézlek én.

A felettem földrengő
Bíbor hajnalfellegek,
A mező kies viránya,
Egy elzárt vidék magánya
S holdragyogta forrás engem
Szebb öröme intenek.

LYÁNYKA GYÖTRELMÉ.

Oh égető kín,
Oh gyötrelem
Viszonláng nélkül
A szerelem!

Felettem éj, nap
Sötét ború,
Szemembe, könnyek,
Szívembe' bú.

Nem érti titkos
Küzdésimet,
Kit lelke óhajt,
Lelkem szeret.

Keblembe' dűl, forr
Vágy, félelem;
Gerjelmim önkényt
Fedezgetem.

S ah nincs oly Isten
Ki sejtené,
Ki néma nyelvem
Megfejtené.

Kereng a tér föld,
Az ég velem;
Nyugalmam, enyhem
Nem lelhetem.

Oh égető kín
Oh gyötrellem
Viszonláng nélkül
A szerelem!

KÉK SZÍN.

Más dicsérje a setét,
Sárga, zöld szín kellemét;
A kék szín kedves nekem,
Mint viruló életem.
Kék az esti tűnemény,
A szivárvány, a remény,
A kis emlény kelyhe kék,
Melyért a szív lángol, ég;
Kékek a csermelyhabok
Kikben a szent menny ragyog;
S kék szemed, szép Emmike,
Te szív legkedvesbike.

VITÉZ BUCSUDALA.

Isten hozzád, oh falu,
Csendes békehely!
Tombol a mén, zúg a had,
Nékem menni kell.
Búsan lépeget fakóm
S vissza-visszanéz,
Száz ablakból int felém
Száz leányi kéz;
Hófejéren lengedez
A vég búcsujel,
«Légy szerencsés, szép vitéz!»
Száz hang idvezel;

Keblem csendes és nyugodt
Százak könnyein,
Ah de egy pár kék szemet
Sírni látnom kín!

HOZZÁ.

Ha jősz, lángok emésztnek;
Ha mégy, kinok öldöklenek;
Éltem csak gyötrelmem.
Jőj és ne menj, s napom virad,
Vagy menj s ne jőj, úgy nyugtomat
Siromba' meglelem.

A VIOLÁHOZ.

Hervadj, hervadj száradon,
Mit nevetsz reám?
Nincs kinek letörjelek,
Hervadj, violám!

Gondosan neveltelek
Ablakom megett,
Reggel, estve öntözém
Barna földedet:

Felvirúlál, s ég mosolyg
Kéklő kelyheden,
Ah de az, kinek virúlsz,
Elhervadt nekem.

Sír nem vette tőlem el,
Örvény habja nem:
Él, de másnak karja közt
Él a hűtelen.

Néma búba' gyászlom őt
Mint halottamat,
Míg a gyász nem oltja el
Kínos lángomat.

Hervadj, hervadj száradon,
Mit nevetsz reám?
Nincs, kinek letörjelek,
Hervadj, violám!

ÉDESSÉGEK.

Kinom mi mély, lángom mi nagy,
Látod, mégis kegyetlen vagy,
Jövé!l, s elrablád szívemet,
Szólál, s elrablád lelkemet.

Rajtad hó-, rózsá-, égszinek
Egymással harcra keltének:
E harc között én meghalok,
Ha nem segélnek angyalok.

Szívem dobog a kék színért:
Egy pár szem fejtse meg: miért?

Kökényszemek, oh húnnyatok!
Sugártokban elolvadok.

Délben vagy éjtszaka,
Reggel vagy estvelen.
Egem szép csillaga!
Mindig te vagy jelen.

LEMONDÁS.

Vedd a gyűrűt, ifju vedd,
S véle vissza lángszíved,
Lángszíved, mely tisztán ége
Mint a hajnal fényessége.
Öld meg hű szerelmedet,
Más birandja eskümet;
Oltárhoz más fog vezetni,
Légy boldog, tanulj feledni.
A jövendő bájvilág.
Gyász lett s néma pusztaság;
Nincs oly csillag a nagy égen,
Mely egy sugárt adna nékem.
Fonjatok szép koszorút.
Fonjatok, leánykák,
Halvány rózsaszál legyen
Benn a rozmarínág;
Rozmarín, nászpompa-ág,
Halvány rózsá, sírvirág.
Gyászbokréta illik ahhoz
S gyász halotti ének,
A kiben meghaltanak
Vágy és szívremények.

A TÁVOZÓHOZ.

Int a pálya távola!
Csókod lángol ajkamon.
Égnek áldott angyala,
Légy szerencsés útagon.

Nyujtsd drága jobbodat
Zalogúl, hogy lángodat
El nem oltják a korok;
S bár eltép a sors hatalma
Hő szerelmem istenálma
Emlékidben élni fog.

Még szemed dicső egébe
Engedj egy tekintetet,
Ah ez önt enyhületet
Vérző szívem mély sebébe.

Csókod lángol ajkamon.
Égnek áldott angyala!
Int a pálya távola:
Légy szerencsés útagon!

AZ ELHAGYOTT.

Csalfa volt hő esküvése,
Változékony lenge kép!
Csalfa, mely szemedben égett,
A szerelmi láng.
Elhagyál, oh hittelen!
S el minden veled -
Mint kirablott puszta ház,
Melynek kincse, bútora
Összetépve, szertehányva,
S benn s körül és felette
Minden élet ölve van,
Csak magányos éji szél
Jár zokogva csarnokán:
Oly magányos, oly kirablott
Néma, puszta e kebel;
Benne minden érzemények,
Istenálmak, lángszerelmek
Szertedúlva, és kihálva -
Változatlan híveműl csak
Egy maradt: a fájdalom,
Aki síromig kísér.

A VÖLGYHÖZ.

Gyász felettem, gyász körüllem,
Feltalálni enyhemet
Csendes árnyaidba jöttem.
Rejts el, oh völgy, engemet.

Bükkjeid sötét homályán
Búsan suttog a levél:
Ah te sejtéd, e kebelben
Mely emésztő bánat él.

Néma vagy, ha bús barátod,
Érzed mély gyötrelmeit;
Ha panaszt nyög, részvevőleg
Visszazenged sérveit.

Zajban élek mint ki boldog,
Mint kit biztat hű remény,
Senki nem gyanítja, mely kín
Ég e szívnek fenekén;

Senki nem, miként derül fel
Kínról kínra hajnalom,
Csendes éji lámpa mellett
Mint viraszt a fájdalom.

Tiszta kék az ég felette,
Tiszta kék a láthatár,
Zeng a bérc, virít a róna,
Vígan zúg a csermelyár;

Ámde a tavasz virága
Énnekem nem illatoz:
Egy virágom volt - s hajh az most
Más kebelnek nyíladoz.

Engem éjfél zordonában
Űz a veszteségi kín,
Űz tetőkön, rengetegben
S bús magányid rejtekin.

Volna szárnyam, hogy röpnék
Túl a kínok tengerén,
Volna bár sebem halálos,
Hogy meghaltam volna én.

AZ EMLÉNYHEZ.

Kisdéd emlény, kék virág,
Fölneveltelek,
Hogy szerelmi gyászjelül
Néki küldjelek.
Keble bokrétáihoz
Tűz a lyányka majd,
És ha hervadozni lát,
Búsan felsohajt:

«Értelek, te szép virág,
Sír lakóihoz
A ki téged küld nekem,
Búban hervadoz.
Ah hogy éltem s élete
Gyász és szenvedés!
Ah hogy bírni őt nekem
Tiltja végezés!»

EMLÉKEZÉS.

Hévvél szerettem
S ím szenvedek,
Keblemben dűlnak
Bús érzetek.

Gyötrelmem enyhet,
Írt nem talál,
Életfáim közt
Zúg a halál,

De bár gyötrelmem
Írt nem talál,
S életfáim közt
Zúg a halál.

Szelíd örömmel
Emlékezem,
Szép napjaidra,
Oh szerelem!

A BOKRÉTA.

«Zeng a lant, oh nyíljatok meg,
Nyíljatok meg ablakok!
Intsetek tetszést dalomra,
Égi szemcsillagzatok!»

S ím megnyíl a titkos ablak,
Kis kezecske nyúl ki rajt,
Egy virágbokréta száll le,
S kedves szó, mely így sohajt:

«Vedd e köny-nevelte rózsát,
Véle tiszta szívemet:
Érted lángol, érted él az,
Míg a sír el nem temet.»

HÓDOLÁS.

Szem, oh szem,
Mennyei kék szem!
Szőke pompájú hajak,
Rózsafán termett ajak,
Arcvirágok, melyeket
A szerelem ültetett,
Bérc havából fűtt kebel,
Telve égi érzetekkel,
Mely ég, még sem olvad el;

És ti bájoló hatalmak,
Elme! szív!
Játszi egyik és enyelgő,
Enyhe a más, tiszta s hív!
Ostromolni szűnjetek,
Megvallom győzelmetek;
Többé nem harcolhatok
Itt áll örök rabotok!

LOTTIHOZ.

Míg nekem lángolt szerelmed,
Míg enyémnek mondtalak,
Gazdag kincstár volt ezen szív,
S gyöngy te benne, szép alak!

Elhűlt már nekem szerelmed,
Elfeledtél, elhagyál:
S gyöngyöm most könny harmatában
Gazdagságom búban áll.

IRMA GYULÁHOZ.

Tiltsa bár az ész szava,
Tiltsa végzetem,
Érted lángol, érted él
Minden érzetem.

Lassanként megölnek a
Hosszas bánatok,
S mint a hévütött virág
Földre hervadok.

Állj meg, majd ha nem leszek,
Csendes alkonyon,
Melybe gyötrelem temet,
Néma síromon,

S halld, midőn a domb alól
Felsőhajt neved,
Mint az ősznek bús szele
Tar mezők felett.

És ha kétled, hogy talán
Túl siron is él,
Lángol, s olthatatlan e
Földi szenvedély,

Szólj és hívj! - Tanújelül
Lelkem megjelen
Hold tűnő csillámaként
Pusztá éjjelen.

LENKE DALA.

Faluvéken erdő,
Erdőben magány,
A magányba' sírdomb
Hársak alkonyán.

Domb körül csörögve
Omlik a patak,
Hársak közt madár zeng,
Szellők inganak.

Telve illatokkal
A kies vidék,
Mert a dombra szegfűt,
Rózsát ülteték.

Bérceken kel a nap,
Bérceken leszáll,
S engem lát bolyongni
A domb fáinál.

Szellőkben keservim,
Búm sohajtanak,
A patak vizében
Könnyim omlanak.

Én tudom csak, más nem,
Hogy kit elfedett
E domb sírja, egykor
Engem szeretett.

Kis patak ne zúgj a
Sziklán oly nagyon.
Bájos völgyi zengő!
Hallgass bokrodon;

Lengjetek, fuvalmak,
A fán csendesen!
Hadd nyugodjék békén
Megholt kedvesem.

SAJKADAL.

Életem folyóján
Búszél lengedez,
Életem folyóján
Tört sajkám evez;
Rajta utazólag
Vérző szívem ül,
S messze, ismeretlen
Part felé röpül.

A folyónak árja
Mély, fenéktelen,
A folyónak árja
Csalfa szerelem;
Kormányom kitépve,
Engem gyermeket
Lebke csolnakommal
Szirt közé vetett.

Elsülyedt örökre
Szél között zajon,
Elsülyedt örökre
Minden kincsvagyon;
Képek, égi álmak,
És tündér remény,
Útra szép hazámból
Amit hoztam én.

Felleg és ború most
Láthatáromon,
Felleg és ború most
Néma bánatom.
Egy csillag vezérel:
A hit csillaga,
Biztató jövődök
Kétes záloga.

Csendben és vihar közt,
Sziklán és habon,
Csendben és vihar közt
Szállj, te csolnakom!
Élet habjain túl
Majd szívem kiszáll,
Messze szebb világnak
Békepartinál.

ÉJFÉLKOR.

Tündöklő csillagok,
Lobogva fényletek:
Hajh szívem is lobog
Mint a ti fényetek.

De kebletek nem ég.
Szerencsés csillagok:
Hidegen fénylenek
Tündöklő lángitok:

Bennem mint Aetnatűz
Dúl, forr az érzelem,
Velem kél s nyúgoszik
A megcsalt szerelem.

S hajh mégis lángjaim
Kiolthatatlanok,
Mint örök fényetek,
Tündöklő csillagok!

HALÁSZLEGÉNY DALA.

Szél és hab lecsendesült.
Int az éjmagány:
Nyílj meg, kis ház ajtaja,
Jer ki, szép leány!

Parthoz kötve csolnakát
A halászlegény
Itt sohajtja jöttedet,
Itt eped szegény.

Szerelem szép csillaga
Fénylik nyugoton.
Ő vezérli csolnakunk
A hullámokon.

Tengertől ölelt sziget
Szép lakója léssz,
A hajlék, mely elfogad,
Már számodra kész.

Hószinű gyöngyöt füzök
Kis nyakad körül,
Kellemidre minden szem
Bámul és örül.

Szerelem lesz nyoszolyád,
Párnád hű karom,
Álomkéjbe ringatód
Nyájas szívdalom.

Nyílj meg, kis ház ajtaja,
Jer ki, szép leány!
Szél és hab lecsendesült:
Int az éjmagány.

AZ APÁCA.

Láng emészti keblemet
Láng, nem mondható,
Szenvedély, nagy és örök,
El nem oltható.
S oh kinok mély tengere!
Oh kemény egek!
Nem lehet kimondanom,
A mit érezek.

Nem lehet kimondanom,
Bárha éltemet;
Tiltja eskü, kárhozat
Szenvedélyemet.
Oltsd el, oh hatalmas ész,
Oltsd el lángomat,
Vagy szakadjatok le rám
Oltár! boltozat!

CYNTHIÁHOZ.

Ketten virasztunk néma éjben:
Te alvó pásztorifjadat,
Én e sírboltnak ajtajánál
Elhervadt szép halottamat.

Örvendj, tenéked majd fölébred,
S ismét birod szerettedet;
Nekem nem adja vissza sem föld,
Sem ég, kit e bolt elfedett.

AZ ELJEGYZETT.

Te, ki látva könnyeim,
Oly setét, oly bús valál,
Volna szíved, gyászos éj!
Most reám mosolyganál;
Boldogságom érzeled,
S áldanád a végzetet,
Mert örökre bírom én,
Akiért e szív epedt.

Lámpaként meggyújtánád
Tündöklő szép holdadat;
Csillagidnak ezrede
Ékesítné arcodat;
Hogy ragyogjon föld s egek
A szerencse ünnepén,
A midőn boldog levék,
Gyászod régi társa én.

De te, mint a néma sír,
Szívtelen vagy és hideg,
Képed zordon, elborúlt,
Kebled pusztá, rengeteg.
Víg barátod vagy komor,
Arcod egyképpen setét;
Szánlak, hogy nem értheted
E szív égi érzetét.

EMMA.

Volnék bár hegyeken lebegő szél, messze röpnék,
Messze, hol érzelmim kínja nem érne utól.
Volnék bérci patak, lerohannék sziklatetőkről,
S eltűnném a nagy tengerek árja közé.
Lomb vagyok; a szerelem szép fáján hervadozó lomb,
Melyet hűtlenség játszi fuvalma letört.
Míg lebeg a hegyi szél s lezuhog vigan a patak árja,
Száradok én; a bú lassú halállal emészt.

A BOJTÁR.

Messze cseng már a kolomp,
Elhaladt a nyáj,
S még mindég rajtad szemem,
Oh te kedves táj!

Máskor vígan jártam én
A kies mezőn,
Sípom zenge völgyeken,
Zenge a tetőn.

Most órákig állok e
Sziklabérc felett,
Hol szememnek nyitva van
Nyúgot és kelet;

Nyitva a kiterjedett
Mérhetetlen kék,
Látszik róna, hegy s patak,
Tiszta mint az ég.

Hajh de nékem a kies
Róna, hegy, patak,
A derült, a tiszta ég
Elborúltanak.

Búbánat megyen velem
Völgyön, halmokon;
Búbánat viraszt sötét
Éjszakáimon:

Itt alant a völgyben áll
Egy kis nádkarám,
Benn lakik, ki e veszélyt
E kint hozta rám.

E tündér varázsla meg,
Ő von engemet,
Édes képe tölti be
Fájó szívemet.

Kis galambka, szép leány!
Nyisd meg ablakod,
Nézz ki a tető felé,
Itt áll pásztorod.

Arca halvány s hervatag,
Mert beteg szegény,
Szerелеmben elveszett
Bús bojtárlegény.

Hasztalan kiáltozom -
Ő nem hallja meg;
Szél üvölt az ormokon,
Zúg a rengeteg.

Elsötétedett az ég
Hosszas bűm alatt,
Nem hallik már a kolomp,
A nyáj elhaladt.

Isten hozzád, szép leány,
És te kedves táj!
Elmegy a bojtárlegény,
El, de szíve fáj.

KIS LEÁNY DALA.

Hogyha házasodni mégy,
Kérlek, nagy leányt ne végy,
Mert a rosszból, mond a pap,
A nagyobb a gonoszabb.
Végy vigat, ne szomorút,
És ne olyat, a ki rút,
Mert ha rút lesz, jaj neked!
Nemsokára megveted.

Barna, karcsu, szép legény!
Halok érted s élek én;
Orcám mint a piros ég,
Szemem kökényszínü kék;
Bánatot, bút megvetek,
Víg vagyok és nevetek.
Ismered rég szívemet,
Végy kicsinkét engemet.
Meg nem bánod, szép legény:
Holtomig szeretlek én.

TÉL ÉS TAVASZ.

Midőn először láttam őt,
Kinn hó borítá a tetőt:
De bennem akkor nyílt vala
Legszebb tavasznak hajnala,
Midőn először láttam őt.

Hogy most utólszor látom őt,
Tavasza vidítja a mezőt:
De szívem mély gyötrelminél
Haldoklik minden, ami él,
Hogy most utólszor látom őt.

Ha majd többé nem látom őt,
Virág borítja a mezőt,
Csermely s madárhang zengenek,
Erdők, völgyek zöldellenek;
De rám nem fénylik bájsugár,
Sötét halomnak éje zár,
Ha majd többé nem látom őt.

HIVÓ.

Jőj a csendes völgy ölébe,
Ha leszáll az esti fény.
Hő szerelmünk édenébe
Jőj a csendes völgy ölébe,
Szív-epedve várlak én
Fáim biztos enyhéjébe.
Jőj a csendes völgy ölébe,
Ha leszáll az esti fény.

AZ ÖZVEGY.

A sárguló kertfákra néz
Egy halvány szép nő ablakán;
Az őszi nap leszálla már,
Gyászló, sötét az éjmagány.
«Örök jótékony éj, mikor
Borítod rám homályodat,
Hogy alhassam a szunnyadó
Kedves mellett nagy álmomat?»
A kertben egy szomorfüz áll,
Földig lehajtva lombjait:
Alatta zöld sírbolt fedi
Az ifju férj hült tagjait.

AZ EST.

A nap leszállt, borúlnak az
Arany-felhős egek,
Mezőkön a pásztorsipok
Elcsendesültenek.
Homályos szürke pára leng
Ormok, völgyek felett;
Harangszózat köszönti a
Tünő estünnepet.
Sírkertben új halom felett
Egy halavány ifju áll,
Ifjú, de arca hervadóbb
Az ősz viráginál.

Gyötrelmi közt elzsibbada
A gyászló gondolat,
Mely átjár, mint jégborzadás,
Velőt és csontokat.

Mi kedves és szivéltető
Földön teremtvé volt
Számára, mind sírmartalék,
Lehervadt és kiholt.

Hallgass el, síró esti szél,
Ne rázd fák lombjait!
Siralmad felriasztja majd
Alvó mély kínjait.

Borítson inkább rá az éj
Öröknagy álmokat,
Ne lássa vérző bánatit
Többé naptámadat.

HAZA. ÉLET. EMLÉKEZÉS.

Szenteld, oh magyar, hazádnak
Kebled szebb érzelmeit:
Romlott szív és romlott elme,
Kit hazája hő szerelme,
Szép tettekre nem hevít.

SZÉPHALOM.

Nem ragyogok mint Pest, nem mint Buda tornyai, vára;
Törpe vityillóim szalmatető fedezi.
Ámde jön a honfi, s buzgó hálára fakadva
Idvezel: ő tudja, hol kele hajnali fény;
Hosszú álom után hol zendült égi varázssal
A csalogány, hol nyílt grátia-kényü ajak.
Fényljenek a büszkék, ne az én kunyhóim. Örömmel
Rám ismér, áldván tájamat, a hazafi;
És mikor eltűn majd a hajnal, s déli sugárban
E haza fényleni fog: szent lesz előtte nevem.

BORÉNEK.

Boldogok mi, a barátság
Víg seregbe összevont,
Itt borunkat kedvvel isszuk,
Távol elkerül a gond.
Fel, vitézi a kulacsnak!
Fel, miénk e szép világ!
Most pohárra! mert nem isztok,
A halál ha majd kivág.
Lyányka, csókot e pohárhoz,
Nyújtsad bíborajkadat!
Te, ki oly szép vagy, miként a
Nyári hajnaltámadat.
S mint midőn két égi villám
Egybe csapva szétenyész,
Csókba lelkünk összezsattan
S a kék tengerébe vész.

Félre, vízivó, előlem,
Mert palackba fojtalak!
Itt szentségtörőt nem túrnek
A bornak szentelt falak.
Láng-lobogva leng Tokajnak
Itt közöttünk istene.
S borba fojtja, hogyha bójön,
Kit meghitté nem kene.
Éljenek, kik híresítik
A Tokaj gyönyörnevét,
Éljen, aki ott kapálta
E pohár dicső tövét!
Most mi vígan hörpögetjük,
Kéjre, lángra ébredünk,
S minden bút e tágas öblű
Billikomba temetünk.
Üssük össze kelyheinket,
Bennök égi tűz ragyog!
És vigadjunk - a magyarnak
Vigadalmi nem nagyok:
Míg Mohácsnál nem csatázott
A félholdu büszke tar,
Víg volt addig, hajh azóta
Sírva vigad a magyar.
Ott leszállott alkonyába -
De minek panaszlok én?
Félre gyászkép! Új korány kel
Árpád honja szent egén.
Félre, szívnek gyilkolói!
Alvilági fajzatok!
Fájdalom, könny, aggodalmak!
Tőlünk messze szálljatok.
Fel, vitézi a kulacsnak!
Míg miénk e szép világ!
Most pohárra! mert nem isztok,
A halál ha majd kivág.
Üssük össze kelyheinket,
A kancsók ürüljenek;
Fenn kiáltsuk: a hazának
Szép leányi éljenek!
Éljen a magyar szabadság,
Éljen a magyar vitéz,
Aki e dicső hazáért
Életét áldozni kész!
Adja Isten, hogy Hunyadvár
Gyászoló gránitfokán
Törje csontját a magyarvért
Lesve szomjazó kaján.

Éljenek szeretteink, e
Drága honnak szentei,
Kik a közjóért buzognak,
Mint a nap tüzfényei!
Adja Isten, hogy hazánknak,
Mint a nagy király alatt,
Három tenger partvidéke
Alkosson határfalat.
Éljünk mink is, akiket most
A barátság egybe font,
És borunkat vígan iszszuk
S távol elkerül a gond.
Fel, vitézi a kulacsnak,
Pengjen össze a pohár!
Most ígyunk, most! mert ki tudja,
Óra múlva mily sors vár.

A SZÁMÜZÖTT.

Feléd, feléd,
Szelíden intő messzeség,
Reszketve nyúlnak karjaim,
Reszketve hullnak könnyeim,
Egy pillanat reád.
Egy szent emlékezés
Elűsionnak hajnalából
Röpít lelkembe fényt.
Ha rózsacsillám
Dereng fölötted,
S az égi kegy
Szivárványod színében
Mosolyg szelíden;
Vagy dörgve harsan
Az égi bosszú
Felhód között,
S villám rohan
Kőszálidon:
Reszketve nyúlnak karjaim,
Reszketve hullnak könnyeim,
Mindig feléd csak,
Te messze szép világ!

Kivűled semmi föld
Hazát nem adhat.
Virúlva nyíl fel
Egy bájos éden
Előttem itt;
A kénykehelyt
Szelíd istenkezek

Nyújtják egekből:
De a nektári édbe
E szív gyászfellegének
Keserve csöppen.
S imádva, esdekelve
Rogynak le lábaim
Előtte a
Titoklepelnek,
Könyörre bírni
A végzetet,
Mely messzeszórt
Tetőled
Dicső, dicső hon!

Tekintetem
Bármerre száll
E föld mezőin,
Elébe gyászköd
Emelkedik,
S a boldoglét sugári
Csak a sejtés homályiból
Csillámlanak,
Mint őszi alkony
Szürkületében
Egy hamvadó fény:
De ott tebenned,
Arany vidék,
Az idvezület
Forrása csörgedez.

Reszketve nyúlnak karjaim,
Reszketve hullnak könnyeim,
Mindig feléd csak,
Te szép tündér világ!
Mi édes képek intenek
Belőled!
Mi égi kény
Mosolygja rám eget!
Vagy hajnalálom
Tündérei
Lengnek körül?
Barnúltan omlik
Az éj homálya,
De intnek ők
Az édes képek,
S mindig felém csak
Távol mosolyogva.
Ti vagytok, oh ti vagytok
Szeretteim!
Meglel tekintetem
A messzeség homályiban:

Te ömledezz felém,
Te hű baráti szív!
Felhőtlen homlokod,
Oh arc!
Mint a korányi csillag
Hajnal ködéből
Ragyog nekem.
S te, oh szerelmeim
Láng-ideálja,
Feltűnsz lelkemnek;

S tekintetedre
Előmbe olvad a menny,
S öröklét kéjei
Folynak körül.
Ölve téged, egy világ,
Mely senkié sem mint enyém,
Simúl szelíden
Karom közé.
S te szív, enyém vagy,
S te lélek, egy velem.
Oh pár! te a dicső
Teremtmény glóriája,
Kivűled nem virúl nekem kéj
Az istenek honában.

Nincs kéz, mely elszakasszon
Tőled, te oh hon.
E lélek idvezülten
A boldoglét egébül is
Feléd lobog,
S nem lesz oly rózsalánc
A nagy teremtmény
Gyönyörvarázi közt,
Mely fogva tartsa,
Hogy a szeráf öléből
Bár sírhalmok sötétein át
Hozzád ne szálljon,
Dicső, dicső hon!

ANDALGÁS.

Aug. 29. 1826.

Főd koszorúit,
Te honni Genius,
Gyászlep takarja,
De arcodon
Csendes hajnal derül,
És kéjlobogva

Felleng tekinteted
Egy szép jövő
Fényárjain
Leszállsz feledés
Éjébe rejteni
A messze századok
Bús képeit:
Ám visszalengnek ők,
Miként az éjféli
Sírlelkei.

Mohács, Mohács!
Honvér-szentelte sík!
Feltűnsz te némaúsan,
És szétomolva
Elpusztult tériden
Királyi trónus
Nagy romjai;
És szétomolva
Bezöldült hant alatt
A messze kornak
Nagy ősei.

Oh szentek, oh dicsők!
Honförfögetnek
Véráldozatai,
Az ősz idők szele:
Szétlengeté
Szent sírok porát,
De a nemes
Utókor ajkán
Dal kél fölöttetek,
Dal, mely szelíden,
Hevülve kéjre,
Hevülve lángra,
Kijegyzi a tett
Magas becsét;
S gyászoló kebelben
Mély fájdalommal,
De büszke érzélem
Fellengte közt
A szép Emlékezet
Borong a csendes
Virány felett,
Mint Spárta hamvain
A régi nagyság
Hős nimbusa.

VÁNDOR ALKONYDALA.

Csüggedezve inganak
A kifáradt láb-inak;
Esthomály borong utamra,
Szállnak a fény bájai
Idvezllek, ti béke honja,
Gyászfenyűk magányai!

Pusztá tér vadonjain
Hagytak útitársaim;
A korányi bíbor égben
Fenn ragyogló istenek:
Kény, dicsőség és szerencse
Fellegekben tűntenek.

S mint sötétes éjjelen
Bolyg a sajka fénytelen,
Úgy bolygék magamra hagyva
Hozzád, csendes ősi hon!
S boldog én már megpihenni
Itt fogok nyugpartidon.

Küzdjete ti, küzdjete,
Szélvész-hányta tengerek
Örvényin, villám s habokkal,
Bájremények csolnakán:
E sötét partnál kiköttök
Majd a hosszas út után.

A VIHAR.

Zúgó tengernél
Sziklán ülék,
Lelkembe' csend volt,
Szivembe' bék.

Vész jött, tolúlt hab
S habokra dült,
S a gyöngé sajka
Már-már merült:

De szép szivárvány
Kelt nyugoton,
S a zaj leült a
Hullámokon;

Szelíd csend váltá
A mord vihart,
S feltűnt mosolyogva
A békepart. -

Ülök tengernél,
Nincsen moraj,
De bennem vész van,
Lelkembe' zaj.

Várom, ha támad
Felhők megül
A szép szivárvány,
A vész ha ül?

Távol-, közelre
Tekint szemem,
Hajh nem derül fény
Sehol nekem!

Ki, ah ki oltja
El e vihart?
S hol tűnsz fel, oh te
Szerencsepart?

SZELLEMHANG.

Hajnal szült engem, fiatalka tavasz kori hajnal,
Rózsa valék, oly szép mint maga az ifju tavasz.
A tavasz elhervadt, lomb-hulltan gyászol az erdő,
Rétek víg zöldét hó fedi s éjszaki fagy.
Engem is elfedezett. Mit sírsz, kegyes édes anyácskám?
A tavasz elhúnytán fülmile nem kesereg.
Ámde te sírj! A tavasz megjön, meg ezernyi virága,
Gyermeked, édes anyám, övele fel nem üdül.

EGY LEÁNYKA SÍRJÁN.

Nyúgodj csendes föld alatt,
Nyúgodj szép leány,
Bájid elhervadtanak
Élted hajnalán.

Boldog, még nem ismerél
Gyászt, gyötrelmi bút,
Lépteidnek nyíltan állt
A szép rózsáút.

Arany képzelet veté
Nyugpárnáidat,
Zöld remények hajnala
Kelté álmodat.

Mint regényes táj felett
Csendes éji hold,
Földi pályád tiszta fény,
S égi álom volt.

Most halottan alszanak
Tündér vágyaid,
S rád enyészet lengeti
Gyászfualmait.

Néma könnyet önt a lány
Látva halmodat,
S reszkető kézzel szakaszt
Emlékszálakat;

S sóhajt: «Csendes föld alatt
Nyúgodj, bájalak!
Szép tavaszvirág valál,
S mind én hervatag.»

ÉLET.

Mint a kétes tengerpálya
Változandó életünk:
Gyarló sajkánk majd vigan száll,
Majd örvény közt súlyedünk;
De ki tiszta öntudattal
Jár veszélyes útain,
Arra békefény világít
Felhőn, ég villámain;
Annak lenge csolnakát
Istenkéz vezérli át.

APOTHEOSIS.

1834.

Nyugosznak ők, a hősfiai,
Dúló csaták után,
Nyugosznak ők, sírjok felett
Zöldell bokor, virány;

Zöldell bokor, zöldell virány,
Mert vérök öntöze.
És hálakönnyek hulltanak
Az égharmat közé.

Csatájok nem volt pártcsata
S ábrándos képzelet,
Mely dúl alkotni várait
A köz romlás felett:

Mely poklok mélyiből idéz
Viszályok angyalát,
Hogy vérszínnel borítsa be
A béke hajnalát;

Hogy nyomdokán lángvész, gyilok
Rablás pusztítsanak,
S a század szebb reményei
Sírokba hulljanak.

Csatájok a védelmezett
Népjog csatája volt,
Melyet szent eskü, szent kötés
Ellen zsarnok tiport.

Keblokben a köz érdekek
Szerelme lángola,
Karjokba' tiszta honfitűz
Szablyája villoga.

Vad kényet, zsarnok-parancsokat,
Láncot nem tűrtenek,
S Szabadság, te szép égi lény,
Érted vértettenek.

Vértettek és elhulltak ők,
De győződelmesen:
Tettök sugára átragyog
Időn, enyészeten.

Dicsőség bájvirágai
Vérökből termenek,
S sírjokról nagy világba át
Hírszellők lengenek.

Márványlapokra tettöket
Örök betűivel
A történet komoly szavú
Múzsája vési fel.

Mint vítanak, mint estek el
Szabadság harcain,
Beszéli a vándor rege
Utódok ajkain. -

Hazájok most bús temető,
Népetlen pusztaság,
Paloták és faluk helyén
Fű nő s fenyérvirág.

Kiket megkímélt a halál,
A férfi bajnokok,
Vagyontalan földönfutók,
Hazátlan vándorok.

Roppant zajongó városok
Utcáin hallgatás,
Sápadt nők arcán síralom,
Bánat, szívszaggatás.

Romok között erőtlen agg
Apák lézengenek,
Kik egy jövő szebb kor felől
Kétségbe estenek.

Ti gyászoló nők, őszült apák,
Gyámatlan magzatok!
Elgázlott honnotok felett
Szűnjön siralmatok!

E porba omlott szép haza
Fel fog születni még,
Van bíró a felhők felett,
Áll a villámos ég.

Az ész mindenható tüze
Támad föl ellene,
S a zsoldos szablyák ezrein
Győz a kor szelleme.

E síri gyászolás öröm-
Hangokká változik,
Keresztüldörgi a hazát
Kelettől nyugotig:

S hol legtöbb honfivér lépé
A harci síkokat:
A népszabadság ott tenyészt
Legszebb virágokat.

EGY LEÁNYKÁNAK.

Szíveket hódítani
Könnyebb mint megtartani.
Hogy te megtartsd, szép leányka,
A hódított szíveket,
Ne mulandó kellemidre,
Rényre építsd érdemed!

A VEZÉR BUCSUJA.

Száz csatán ezer veszély közt
Vívtam éretted, hazám!
Ágyuvillámok dörögtek,
Szablyazápor omla rám;
Hol a harc lángvésze állt,
Ott kerestem a halált.

Dárdaélek közt rohantam
Elfoglalt zászlóidért,
Arcom izzadt, hulla vérem,
Ínség, baj csoporttal ért;
Éltem gyakran percen állt,
De nem leltem a halált.

Nyertem zsákmányt, és szereztem
Fényes győzödelmeket,
Ám nem irthatám ki végkép
Régi ellenségedet.
Rongált, dúlt az, szép hazám!
S sorsod búsan átkozám.

Átkozám, mert balszerencséd
Kebledben tenyész vala,
Tartományid elhagyá az
Egyetértés angyala.
Pártviszály kiűzte őt,
A rend- s békehirdetőt.

Rajtad vérözönben folyt el
Eszkendők hosszú sora,
Bűnhődél: néped bűnéért
Vert az égnek ostora.
S még feletted dörögnek
Vész-terhelte fellegek.

Itt állok most ősz hajakkal,
Fegyvert nem bír már karom,
Elhúnyt lelkem lángja s lettem
Néptelen ház, pusztá rom.
Tűnik, hamvad életem:
Isten hozzád, nemzetem!

Isten hozzád, ifju hősi!
Nagyra indúlt sarjadék,
Kit nemzettem a hazának,
Gondsúlyok közt ápolék;
Bajnoknemzetség faja,
Szép remények bimbaja!

Kösd e kardot oldaladra,
Vedd e zászlót, gyermekem!
Sokszor látták diadalmim
Ellenséges ezreken;
Hőstől vedd emlékjelül,
És apádtól örökül.

Győztem én: de diadalmim
Vég célt még nem értenek:
Menj te bátran, küzdj előre,
Áldjanak meg istenek,
Kit veszély nem retteget,
Az nyer győzödelmeket.

A szabadság szép virági
- Úgy akarták végzetek! -
Ész mindenható tűzében
S vérmezőkön termenek:
Int a pálya, ifju hős!
Karddal, ésszel légy erős.

ISTEN HOZZÁD.

Bércről visszanéz a vándor,
Vígan int kies hazája,
Ott mosolyg a róna táj:
De a messze távozonak
Szíve vérzik, szíve fáj;
Zeng felé a búcsuszó:
«Isten hozzád, bújdosó!»

Bérc alatt áll völgyek árnyán,
Csak felhőket lát honából,
Elmerült a róna táj:
Ámde búja nem maradt el,
Szíve gyászol, szíve fáj;
Zeng felé a távol szó:
«Isten hozzád, bújdosó!»

Bérc és völgy is elmaradtak,
Felhőt sem lát már honából,
Ábrándkép a róna táj:
Búja mint az ég kíséri,
Szíve vérzik, szíve fáj;
Mély keservvel zeng szava:
«Isten hozzád, szép haza!» -

Múlnak évek, fürte ősz már,
Elfeledte rég hazája:
Ám a kedves róna táj
Síríg képben él előtte,

Szíve gyászol, szíve fáj,
S a halónak vég szava:
«Isten hozzád, szép haza!»

EGY ANYA KESERVE

Alszol csendes árny alatt,
Kisded gyermekem,
S nincs e földnek hajnala,
Mely felkölt nekem.

Téged egy rövid tavasz
Leble ringatott,
Látál csak kies nyarat,
Őszi bájnapot.

Míg a tél elhozhatá
Gyász fuvalmait,
Sír ölében álmodod
Égi álmaid.

Vissza hasztalan sohajt
Dúló bánatom,
Hasztalan kiáltja szóm:
Kelj fel magzatom!

Halmodon hullat szemem
Zápor könnyeket,
S könny és síralom nem ad
Néked életet.

Ah nem ismer oly anya
Mély szívbánatot,
Aki még nem sírata
Megholt magzatot.

Akinek virágait
Sors nem tépte le,
Szép jövődöt, szép reményt
Táplál kebele.

Nékem nincs vigasztalás
E nagy ég alatt,
Messze túl az életen
Egy remény maradt.

Hogy viradni mennybe' fog,
Mely felkölt nekem,
Üdvezület hajnala,
Drága gyermekem!

SOHAJTÁS

Múltadban nincs öröm,
Jövődben nincs remény,
Hanyatló szép hazám!
Miattad vérzem én.

Miattad zeng panaszt
S örök bút énekem:
Sötét felhőd alatt
Ez élet gyász nekem.

Oly sok küzdés után
Örvény s hullám közül
Segélni part felé
Egy csillag sem derül.

Ki szívet alkotál,
S belé érzelmeket,
Szeretni lángolón
Hazát és nemzetet;

Kinek hatalma szab
Törvényeket, határt!
Oh népek Istene!
Küldj egy reménysugárt.

A RABKÖLTŐ.

Volnék, mint sas, szabad
Uratlan bérceken,
Fellengő szárnyakon
Röpülne énekem.

Magas dalt zengenék
Emelni lelkeket,
Szavam betöltené
A földet és eget.

Zengnék polgári rényt,
Szabadságot, hazát;
Elővarázslanám
Rómát és Graeciát.

A nagy Demosthenest
S elméje ostromát,
A halvány Cassiust,
Brutus véres hadát.

Zengnék győzelmeket,
Dicsőséges halált,
Nándornak bajnokát,
S fiát a nagy királyt.

És annyi gyász időt,
És annyi zivatart,
Melyeknek ostroma
Elveszté a magyart.

S ah rólad is, te új
Világ félistene,
Washington, énekem
Föllengve zengene.

Lefesteném, mi bölcs
Elvekre alkotád
Túl messze tengeren
Ama boldog hazát,

Hová e vérező
Kebel sohajtozik,
Hol emberkény helyett
Törvény uralkodik.

De én nem szállhatok,
Leláncolt rabmadár,
Kit korlátok közé
Önkény hatalma zár.

Zengnek csak bút, panaszt,
Nehéz gyötrelmimet,
Míg börtönöm kinyíl,
Vagy kínom eltemet.

AZ ÚTAS.

Messze vándorútra
Rég kiköltözém:
Napjaim haladtak,
Nem haladtam én.
Szívem szép hazája
Még közel virúl,
Fellegek köszöntnek
Láthatárirúl.

Ah, ki honja földén
Mindent elhagyott,
Terhes annak útja,
Nem lép az nagyot;
Lassan megy, megállong,
Vissza-visszanéz,
Zeng-e még felé szó?
Int-e búcsukéz?

VÉGPART.

Ingva gyarló csolnakában,
Földi vészek ostromában
A halandó itt alatt
Békepartot nem talál;
Csak ha inte a halál,
S a szomorfűz alkonyában
Elfedé a síri hant.

JELEN ÉS MULT.

A jelennek dús mezőin
Minden élet hervadás;
A bú, a kéj tünedékeny,
Öröklő a változás.
Ami benne szép tenyészik,
Úgy lehet csak a tiéd,
Ha letördeltesd virágít,
Kellemét ha ízleled.

Isten új percet teremthet,
Múltat nem hoz vissza ő;
A nem éldelt óra elfogy,
Újra nem teremthető.
A jelennek élelményi
Képzik a szép múltakat,
S por fiának sírig adnak
Istenítő álmokat.

Éldeld, szedd hát a jelennek
Kelleműs virágait,
Ők hímzik majd rózsaszínnel
Agg korodnak alkonyit;
S ha a szép emlékezetnek
Holdvilága rád derül
Fölkelnek, kiket sirattál,
A koporsó éjiből.

A REMÉNYHEZ.

Nincs halandó szemnek égibb
Mint bájképed, oh Remény;
Ah de minden, amit ígérsz,
Gyarló földi tünemény.
Kába én, hogy úgy öleltem
Szívigéző álmidat;
Melyet égbe építettem,
Összedúltad a hidat.

Most a fényhonból kizárva,
Hol örök tavasz virúl,
Messze végtelenbe sírok,
Bús hazámnak partirúl;
S irgalomnak nincs hajója
A sötét sors tengerén,
Mely áttenne oly világba,
Hol való lesz a remény.

ŐSZI DAL.

Köd borong; száll a daru
Zúgva fenn az égen;
Száll s meleg hazát keres
Déli messzeségen;
Néki ott virít a hon,
Hol nincs tél az ormokon.

Sárga a virágbokor,
A lomb hervadandó;
A mit látsz, oh föld fia,
Hamvatag, mulandó.
Gyarló létből a kebel
Jobb hazába esdekel.

Szív, beteg szív, itt az ősz;
Lombjaid lehulltak,
S többé földileg neked
Ők ki nem virúlnak;
De ne szálljon bú reád:
Lelsz te is majd más hazát.

EGY JÓTÉKONY NŐHÖZ.

(Emléklap.)

E világon hír, dicsőség
Tesz boldoggá sokakat,
Élveket nekik magas rang,
Fényűzés és pompa ad.

Téged, Istened, nemes hölgy!
Más anyagból alkotott
Szíved abban lel gyönyört, ha
Embert boldogíthatott;

Abban hogyha súlyedőnek
Nyújthatál segédkezet,
S gyámtalan szegény szeméből
Eltörléd a könnyeket.

Gyarló birtok ama másik,
Ad csak múltó kéjeket;
Örvendj, égi s maradandó,
Mi hevíti szívedet.

Tiszta öntudat, jutalma
Mit balsors el nem vehet,
Dúlja össze bár haragja
Minden földi kincsedet.

ESDEKLÉS.

Ah ki adja vissza nékem
Ífjuságom napjait
S elvirúlt tündér vidékem,
Ah ki adja vissza nékem
Éltem istenálmaid?
Nem lelem fel földön, égen...
Ah ki adj a vissza nékem
Ífjuságom napjait?

A HIT

Ha reményid árbocát
Sors viszálya széttöré
Nézz a csillagok köré:
Ők lesznek vezéreid,
Ha szivedben él a hit.

De kit álbölcsekedés
Hitben is megingatott,
Az vihartól hányatott,
Tévelyeg vezértelen,
Önmagába' sincs jelen.

Néki túl siron s időn
Nem csillámlik enyhe fény,
Ég és üdv agyköltemény
S minden szent a föld felett
Álom s csába képzelet.

Őrizd szíved Istenét! -
Hogyha lelked csüggedez,
Híven ápol ő s fedez,
Szánakodva nyújt kezet,
És örök csendhez vezet.

JÓ ÉJTSZAKÁT.

Kedvesid ha elhagyod,
Mondj nekik jó éjtszakát;
Kívánd: ég derítse fel
Rád és rájok hajnalát.

Mert a nap letűn s reád
Zordon éj sötétedik,
S reggelért, mely egybe hoz,
Senki nem kezeskedik.

S ah, ha egy kedves viszony
Búcsuzatlan elszakadt,
A szív kétszer oly nagyon
Sínli a fájdalmakat.

GYÁSZ ÉS ÖRÖM.

Gyásznak és örömek
Kerte a világ,
Kéjrózsák teremnek
Benne, s bűvirág.

Kény szerint virágot
Senki nem szakaszt,
Ember életére
A sors adja azt.

Mindkettőt kezéből
Aki nyer vegyest,
Az méltán imádja
Ötet mint kegyest.

Mert merően egyet
Gyarló porkebel
Földi életében
Nem viselne el.

A ki nem halandó
Mint az istenek,
Változatlan egyet
Oly lény bírna meg.

Kérjed, por szülötte
Őt a lét urát,
Mérjen itt alant kéjt,
Mérjen bút reád.

EGY NŐHÖZ.

1844.

Légy a csüggedőnek
Ébresztő remény;
Biztató sugár a
Búsnek éjjelén;

Sorstól hányatottnak
Szíved békepart,
Melyre elkerülni
Jó a zivatart;

Embertársaidnak
Légy örömhözó,
Kéjben és viszályban
Vélők osztózó;

Így kicsíny körödnék
Lészesz angyala,
S kis köröd neked menny,
Üdvek hajnala.

A VIOLA.

Ismered a violát, mely illatkincseit osztva,
Bájos körré tesz zord sivatagbeli tájt?
Szívjóságidből így alkosd, lyányka, világod;
Légy angyal körödön, úgy leszen az neked ég.

A KIRÁLYRA.

Áldd meg, Isten, Ferdinándot,
A magyar királyt;
A nemzet nagy seregéből
Áldd meg őt kivált!

Három század óta ő az
Egy király maga,
Akinek magyar szavakra
Nyílt meg ajaka.

Ő az, aki ősi nyelvünk
Fényre emelé,
Ő, ki föl kent, jobbja mellé
Trónra ülteté.

Hitszabadságunknak ő lett
Új apostola,
Türelemben példa és jel
Béke angyala.

Felvirasztott a magyarra
Boldogabb jövőt,
Felkölté elhúnyt reményit;
Áldd meg, Isten, őt!

Veszni indult életünkben
Ő mentő leve:
Légyen elfelejthetetlen
A király neve!

A Dunának és Tiszának
Zengjen partjain,
Hármas bérceinken, és az
Alföld síkjain!

Millióid seregéből
Áldd meg, Isten, őt,
Szóban tettben a magyar szent-
Íge-hirdetőt!

Nyolcszáz évű koronánkat
Védeld meg fején,
Tartsd meg e hont béke napján,
Vészek idején.

Add, hogy nyílt magyar beszédünk
Oly csodát tegyen:
Félreértés soha többé
Köztünk ne legyen.

És ha ránk van mérve még egy
Ezredes vihar,
Túl azon is mint szabad nép
Álljon a magyar!

HONFIDAL.

Benned múltam, jelen- s jövőm,
Benned van mindenem,
Oh hon, te vér-szerezte kincs,
Te drága gyöngy nekem!

Itt pillantám meg a napot,
E lég táplált, nevelt;
Az ifjúkor szent álma itt
Ringatta e kebelt.

Itt lelt munkát a férfigond,
S munkában élveket;
Ha egykor végórám ütend,
Ez ősi hant temet.

Magas bércről sok százados
Vár-rom tekint le rám;
De lent még áll, virágozik
S ép ezredes hazám.

Itt vítanak nagy őseim
Szabadság s lételért,
Itt áldozának életet,
Vagy nyertek hősbabért.

Az elhúnytaknak lelke leng
Hol a szellő suhan,
Minden fűszál, minden göröngy
Véröktől ázva van.

E vérben forrt polgárerény,
Forrott honérzelem,
E vérben fürdött gyászmezőn
Egy szebb jövő terem.

Imádom, oh féltett haza,
Megszentelt földedet;
Dicső korok magvát veté
Belé a végezet.

Lerázva ős salakjait
Szabadság s értelem,
Itt lesz boldog, nagy és erős
Majd egykor nemzetem.

Emberkénynél hatalmasabb
Lesz a törvénybetű,
Bűn és ármány felett erény
Szilárd tekintetű.

Megszűnend a viszátkodás
Hiten és nyelveken,
S Kárpátoktól a tengerig
Magyar világ leszen.

Oh szép világ, dicső világ,
Magyarnak édene!
Derítsen rád örök napot
A népek Istene.

ÉBRESZTŐ.

1845.

Ébredj nagy álmaidból,
Ébredj, Árpád fia!
Fölkelt a nap: hazádnak
Föl kell virúlnia!

Ellenséges hadakkal
Vittál ezer csatát.
Szívvéreden ezerszer
Váltád meg a hazát:

A felviradt kor ismét
Igényli szívedet:
Vért nem kér, csak hazáért
Égő szerelmedet.

Igényli, hogy becsüljed
Honod külföld felett;
Védd, ápold, mikkel Isten
Megáldá földedet.

Amit gyártott magyar kéz,
Nevelt a hontelek,
Amit magyar zamattal
Íhlettek a szelek;

Mi a rónák felett él,
Hegyaknában terem:
Mind az nemes fajodnak
Erőt adó elem.

S függjön rajtad daróc bár,
S szembántó színzavar,
Becsés, mikor hazáért
Égő szivet takar.

Oh nemzet, nemzet, eszmélj,
Becsúld meg tenmagad,
Gyilkold le szolgavágyad,
Mely külföldhöz ragad;

Járj egyesült erővel,
Tégy egy szent fogadást;
Hazádnak istenén kül
Nem fogsz imádni mást!

Te népek óceánján
Hullámtól vert sziget,
Kit mint elsúlyedendőt
Ezer jós emleget,

Mutasd meg a világnak,
Hogy még erőd szilárd,
Hogy ezredes fokodnak
Új ezred év sem árt.

Mutasd meg, mit vihet ki.
Erős szívláng alatt,
Az elszántság hatalma,
És az érc akarat.

Ébredj nagy álmaidból,
Ébredj, Árpád fia!
Fölkelt a nap: hazádnak
Föl kell virúlnia!

DEÁK FERENCHEZ

Emléklap (1845.)

Sok új barátnak idvezlése közt
Vedd jó neven egy régi hívedét is,
Kit ifjúkorban szív és elvrokonság
Füzének hozzád oldhatatlanúl;
Hozzád, te szívnek s elvnek férfja,
Ki annyi évek változása közt
Nem változólag mindig egy valál
El nem feledni régi híveid.
Ki egyszerű vagy csillogók sorában,
S mint a mező maggal teljes kalásza,
Üres fejek között igénytelen;
Enyelgő és derült vidám körökben,
Szelíd és engedelkeny mindenütt,
De ott hajthatatlanúl kemény, hol úgy
Mellett elszánt csatára kelni kell;
Erős legyőzni ésszel szenvedélyt,
S azon kevés jelesbek egyike,
Kik fény s tömjénnel nem kábíthatók;
Bátrak hatalmasoknak ellenében
Fölülállók, ha kell, a nép kegyén,
Mert a hazához húbbak mint magokhoz.

Légy idvez, s vedd baráti jobbomat,
Amely hizelgést írni nem tanult,
De nem remegni is, ha írni kelle,
Mit a meggyőződés igaznak ismert
Bármennyit tett kockára a betű.
Mert, hol nem ígér a beszéd sikert,
Lehet hallgatni: ám, ha szólni kell,
Mást nem szabad mint lelkünknek hitét.
Vedd jobbomat, mely rólad is valót ír,
Megvallva, hogy te vagy hazánknek
Kicsiny számú dicsői közt egyik,
Kiben a közhit még meg nem csalódott,
S csalódní, úgy hiszem, nem fog soha,
Mert tetted és szavad erény vezérli,
S a legtisztább lángu honfi-szív;
Nem változandó népkegy buboréka,
Nem a hírnév gyarló csillámai.

Oh férfiú, jeles mint egyik a
Nagy hírben élő Róma fénykorából,
A végzettől szép sors jutott neked:
Te bírod minden pártoknak bizalmát,
Kiket meggyőződés, nem bűn vezet.
Rád van függesztve a nemzet szeme,
Ezrek lesik szavad mint jósigét,
Irányadót ezrek mozgalminak.
Oh szólj, és tégy, és adj irányt nekik!
Gyújts fáklyát ez országos zűrzavarban,
Hol mindenik kormányzó és vezér,
Hol senki nem hallgat, mind szónokol;
Nem tudni, melyik a beteg s az orvos,
Ahány van, mindenik gyógyszer ajánl
De egyik sem fogadja más tanácsát;
Éretlen gyermek leckéz oktatót,
S kinek legharsányabb torok jutott,
És vakmerőség észérő helyett,
Vezére a csoportnak, és vele
A bölcsek legbölcsebbikét lezúgja.
Ősz fűrt, bár érdemekkel párosúlt,
Nem tárgya többé semmi tiszteletnek,
Az elmúlt sokkal mostohább időkből
El van feledve a legszebb erény,
E ferde kornak kis munkái közt,
Mely nem hiszen, mivel nem tud nagyobb
Saját parányi vergődésinél.
Használd a jók benned vetett bizalmát,
S kezet fogván velők, légy rendező;
Központosítsd magad körül az ész,
Erény és szív minden hatalmait,
S segéld elő egy jobb kor támadását,

Neked, kihez oly kedvező az ég,
Adand e nagy munkában is szerencsét,
S bevégzended, mit mások nem bírának.
Oh adjon hosszú életet s kitartást,
Hogy láthassad műved gyümölcseit,
S hallgasd, ha majd mondják az ősz apák
Szebb korra ébredt lelkesült fiaknak:
Im a nemzetnek egyik ritka dísze!
Kevély örömmel nézzetek reá,
Ki a hanyatlás gyáva korszakában,
Midőn erkölcs, erény és honfiség
Csak íge volt a kérdésnek ajkán,
Oly sok kisértet s csábok ostromában,
Melyek levertek gyávák közt erőt is,
Erényiben törhetlenül szilárd,
S magához mind végiglen hű maradt.

FOHÁSZKODÁS.

1849.

Isten, aki láttad
E roppant vihart,
S nem nyújtál ügyednek
Védelemre kart
Állnak templomidnak
Szent oltári még?
Vagy tán a pokol le-
Döntögette rég?

Millió ajakból
Szállt fohász feléd:
Mind hiába! mintha
Meg sem értenéd.
Szívekből kihalni
Hagytad a hitet,
Bukni engedvén a
Legszentebb ügyet.

Törvényhez s hazához
Aki hű vala,
Mint az úti rabló
Vérpadon hala.
S akinek szívében
Nem volt semmi szent,
Aki rabla, gyilkolt,
Vére, élte, ment.

Égből a szabadság
Védre nem talált
Érte harcoló nyert
Láncot vagy halált;
És ki ezred óta
Annyit vérezett,
Eltapodni hagyta
A hős nemzetet.

A jámbort nyomorral,
Kínna halmozád
Eskü- s szószegőket
Megjutalmazád;
A pokol kigyóit
Itt megfészkeléd,
S gaz merény uralmát
Győzni engedéd.

Van-e még hatalmad
Élők- s holtakon?
Vagy Sátán lön úrrá
A világokon?
Elfogyának tán az
Ég villámai,
Hogy oly vakmerők a
Gazság karjai?

Törvény és igazság
Tán csak ámulat,
Mellyel a halandón
A pokol mulat?
Tán nem is valóság
A Jézus tana,
Aki eljött, embert
Hogy megváltana?

Tán nincs is jövő túl
A sír éjjelén?
S álszín és hazudság
Erkölc és erény?
Van-e oly halandó
Aki még remél?
Van-e még keresztyén,
Aki hitben él? -

Szánd meg, Isten, embert
Szánd meg hívedet!
Aki bízva benned
Annyit szenvedett.
Adjad újra vissza
Elvesztett hitét,
Lásson egy hatalmas
Kéz intézetét.

Dörgő mennyköveddel
Sújtsd le a gonoszt,
Aki a világon
Kínt, gyötrelmet oszt;
Nyerje meg jutalmát
A szilárd erény,
Légyen népszabadság
Úr a földtekén...

Vagy ha e világnak
Eljött vége már,
S a nem-lét öröklő
Semmisége vár;
Sújts le egy csapással
Minden életet,
S alkoss új világot
S új természetet.

Istenképre embert
Ámde ne teremts,
S lelkedből belé egy
Szikrát el ne ejts:
Alkoss a világnak
Balgá lényeket,
Egyszerű parancsra
Forgó gépeket.

Kiknek keble márvány,
Szíve jég legyen;
Lelke szépre tompa,
Nagyra képtelen.
Kiknek jog, szabadság
Őrült gondolat,
Nem szőnek jövőkről
Tündér álmokat.

Kikben nincsen elme
Égre szárnyaló,
Lényök, mozdulatjok
Szolgához való:
Akkor jobb jövőkért
Egy szív sem zokog,
S lesznek a világon
Népek boldogok.

JÓSLAT.

1850.

Mit rejt a kétes jövődő?
Mért borúlt a láthatár?
A lelkek mély aggodalma
Szeretlen viharra vár?
Végítélet kürtje szólít
Élők és halottakat?
A Cherub lángszárnya zúg-e
Megnyitván a sírokat?

Oh nem! - Népek háborognak,
A föld egy nagy Óceán,
Melyet megbántott kedélyek
Féktelen hatalma hány;
Forr a nemzetek haragja,
Megmozdult a félvilág,
Mert az élet szent nyugalmát
Zsarnokok felforgaták.

Földön nincs többé igazság,
Csak népgázló hatalom;
A szabadság mérges gúny lett!
Börtönkínok irgalom!
Harci zsákmány a tulajdon,
Senkinek sajátja nincs,
Honfihűségnek jutalma
Vagy kötél vagy rabbilincs!

Jogbitorlás címe: törvény,
Rend a zsarnokkény neve,
Ember társadalmi léte
Életundorra leve.
Ámde megjön a bosszúnap.
Büntetendő vétkeket,
Hozván a sanyargatókra.
Kárhozást, enyészetet.

Kelnek újra forradalmak,
Megkezdendők a csatát,
Bérencek sok ezre ellen
Küldve milliók hadát.
Megdördül a harci orkán,
S büszke várak, paloták,
Tornyok omladoznak össze,
S vérben úszik egy világ:

S Isten eljövend ítélni
Népeket s királyokat,
S pillantása porba sújtván
Embergázló trónokat,
S visszaadva millióknak
A természet szent jogát
Zengni hallunk földön-égen
Békehirdető imát.

S a rabszolga újra nép lesz
Élvező törvényeket
És az ember újra ember,
Aminek teremtetett;
S a Szabadság templomában
Trónt az Igazság emel,
Melyet minden földi féreg,
Minden fűszál ünnepel.

NYUGASZTALÓ.

1851.

Embernek, ki földi pályán
Szépért és nagyért buzog,
Hol tenyészend a babér, mit
Érte érdemelni fog?

Égnek melyik csillagán lesz,
Annyi milliók között,
Majd jutalma, vétlenül kit
Balszerencse üldözött?

E világnak kisszerű és,
Óriás mozgalmiról
A komoly történetírás
Ezred évek óta szól,

S tükrözésiben mi gyéren
Látni győzedelmeket,
Melyekben csatát erény nyert
A gonoszság s bűn felett.

Így volt-e ez mindörökké,
S így lesz-e a földtekén?
S a gazság előtt hajol meg
Erkölc, jámborság, erény?

Nincs elégtét síron innen,
Nincsen túl, gyötrelmekért?
Még elismerésbe' sem nyer
A nemes parányi bért?

Vétek, ármány szemvakító
Tisztelet fényében él,
Míg a jó vad túskepályán
Ínséggel nyomort cserél?

Szent ügy vértanúja hullá,
Mely feledve porladoz,
Míg csalók és hitszegőkről
A hír kúrte riadoz?

Vagy csupán játék ez élet
S szemvakító tünemény,
Melyet csalfa biztatással
Ámít sírig a remény?

S ott, felnyílván az enyészet
Semmisítő ajtaja,
Egy örök nem-létbe süllyed
E világ minden baja? -

Nem lehet, hogy alkotandott
A sors érző szíveket,
Ha torlatlanul hagyná a
Méltatlan keserveket!

Lenni kell egy jobb világnak
Itt vagy más bolygó tekén:
Ébren alva ezt sugallja
Fájó szívnek a remény.

Képtelen, hogy a halálban
Eltűnjék minden jövő,
S üdvét meg ne nyerje a jó
És a vétlen szenvedő.

Képtelen, hogy volna Isten
E nagy mindenség felett,
Aki csak gyötrelmül adna
Érző lénynek életet.

Bízzál, elcsüggedt erényhős,
Földi sérveid felett
Egy mindent sejtő igazság
Hoz majd végítéletet:

S meglesz a jók méltatása,
És a vétek felzokog,
Ha a nagyszerű bírósék
Harsonája zúgni fog.

BALLADÁK.

Ingva gyarló csolnakában,
Földi vészek ostromában,
A halandó itt alatt
Békepartot nem talál:
Csak ha inte a halál,
S a szomorfűz alkonyában
Elfedé a síri hant.

SÓLYOMVÁR.

Töredék.

Bucsúzva száll felhők megé
Az est arany sugára,
Szürkül a völgy, kéklő homály
Terül a láthatárra.
Magasra nyúlt szirtnek fokán
Sötétlik Sólyomvára;
Bástyáin Lóra fájdalom
Között andalg magára.

«Szemem világát elnyeli
A messzeség homálya,
Nem látom őt! szívem szorong,
Nyugalmát nem találja.
Busan kondúl az estharang,
E percben múlt egy év el,
Hogy a kedves utólszor rám
Simúlt forró keblével.

Amott, hol elfordúl az út
Erdőknek éjjelébe,
Miként tűnő árny elmerült
Az alkornak kódébe;
Szárnyalt, mint szél, villámlova,
A föld rengett alatta,
És hajh örökre szívemet
Szívével elragadta!

Utána búm, panaszaim
Haszontalan nyögelnék,
Csak a sötét emlék maradt
E vérező kebelnek.
Ha jössz te, oh sohajtva kért
Halál, szemeim lezárni,
S hol majd e szív nyugtát leli,
A sírt elém kitárni?»

A DALNOK.

Száll az est, arany sugára
A hegyek megé borong,
A vándor dalnok magára
Egy sötét erdön bolyong,
Szirtre áll, néz, merre honja,
Hol mosolyg a bájvidék,
Mely felé szerelme vonja,
Mely után sohajtozék.

Átutazván nagy világot
Nyughajlékra nem lele,
S bár ott dicstetőre hágott,
Visszasóhajt kebele.
Könny remegve hő szemében
Lassudan halad s remél,
Felsóhajt, mert ah szívében
Egy leányka képe él!

Ott, hol az lakik, határa;
Ott aranyliget virúl,
Égi kék leng alkonyára
Béke csendes partirúl.
«A vidékben, melybe vágyom,
Egy kis hajlék mosolyog,
Ott virít az én világom,
Laura! szíved ott dobog.»

«Te, ki a kék láthatárra
Oly szelíden tűnsz elé,
Légy kalauz, oh hold sugára,
A homály közől felé.»
S szél fuvall, zug a magas tölgy,
Melynek andalg árnyain,
Estbagoly nyög a sötét völgy
Rengeteg magányain.

Megy továbbra, lant kezében,
Kémlelődvé meg-megáll,
S egy hárs csendes éjjelében
Egy magányos sírt talál:
«Utas, hol lépsz, szent hely ez,
Halma egy kegyest fedez:
Laura hamva nyugszik itt,
Kit szerelme sírba vitt.»

Néz a dalnok, és szivére
Sújt halálos borzalom,
Könny nem áradoz szemére,
Hajh de benn a fájdalom!
S hol szerelme vesztet ére,
Némán dől a sír kövére.
A kies hajnalsugár
Dalra őt nem kelti már.

A KÉK PARTOK.

Nézve part virányain
Ült a lyányka csendesen,
Szellő s hullám szárnyain
Jött a csolnak sebesen:
Parthoz száll a jövevény
Ifju kellemében,
Báj s erő szép természetén,
Láng lobog szemében.

«Szellő s hullámszárnyakon
Hajtja a hő szerelem.
Hozzád gyenge csolnakom,
Kedves lyányka, jer velem!
Túl ott a kék partokon
Hús olajfák alján,
Békén áll csendes lakom,
S kéj virít homályán.»

Nem, hajós, én nem megyek,
Itt szülőföldem vagyon,
Szebbek itt virány s hegyek
Mint kékellő partidon.
Szebb, midőn feltűnedez
A tetők koránya,
S édes bájjal zengedez
Kertem csalogánya.

«O lyány, a kék partokon
Illatosb a rétvirány,
Ott a myrtusbokrokon
Szebben zeng a csalogány;
Szebb az alkony kék ege
Csendesen borúlva,
Szebb a hajnal fellege
Tengerből pirúlva.»

Ah de kunyhód rejtékén
Oly szép élet nem virít,
Messzeparti jövevény,
Mint a csendes völgyben itt.
S halld mint zúg, üvölt a szél,
Tornyosúl a hullám,
Csolnakodba' bús veszély,
Bús halál tekint rám.

«Lyányka, kunyhóm rejtékén
Csendes élet csörgedez,
S gyöngé szellőn viszlek én
Szép honom szellőihöz.
Jer, kedves, ne félj, velem.
Zúgjon bár vész s hullám,
Kísér a hű szerelem,
S átvezérli sajgám.»

Mond, s ím förgetegdagály
Kél a barna fellegeten
Szél és villám zúgva száll
Déli tájról hirtelen;
A hab hegyé nő legott,
Partját túldagadja,
És a gyöngé csolnakot
Vész közé ragadja.

Küzd az ifju s vissza még
Biztosan remélve néz,
Kéblén hő szerelme ég,
S esdekelve nyúl a kéz;
Ámde harcra keltenek
Szél s örvény körülé,
Még egy hullám s - istenek! -
Végkép elmerüle.

Ülve part virányain
Néz a lyány keservesen,
Ámde szél s hab szárnyain
A hajós már nem jelen.
Messze a kék partokon
Nyugszik eltemetve.
S a hű csolnak egy fokon
Hullámtól kivetve.

«Jer, te kedves csolnak, még,
Vigy magaddal engemet,
Mely e bús szemekben ég
Eltemetni könnyemet.
A kék parti hegytetők
Szent fényben viradnak,
S ott örökké-zöld mezők
Majd rózsákat adnak.»

A ZARÁNDOK.

Csendes völgy ölébe' kit fed
E sötét kápolna itt?
Mért szemed kisírva, lányka?
Mért ily búban arcaid?

«Nem fed, oh jámbor zarándok,
Senkit e kápolna itt,
Én könyörgök: fedje béke
A kedvesnek hamvait.»

Hol van kedvesed, leányka,
Mely sír halma rejti őt?
«Messze messze, hol virág nem
Illatozza a mezőt.

Pusztta síkon zúg a szellő,
Szem nem léل vándornyomat:
Ott van sírja, oh zarándok!
A forró fővény alatt.

Itt sohajtok, itt könyörgöm:
Légyen álma nyugalom,
S majd ha könnyeim kisírtam,
Enyhül tán a fájdalom.»

Lyányka, lyányka, e nehéz bú
Elhervasztja éltedet,
Csillapítsd el aggodalmid,
Szüntesd e gyászkönnyeket.

Él a szent kereszt vitéze
Aki húnýtát könnyezed,
Nézz szemembe - rám nem ismersz ?
Én vagyok hű kedvesed.

Élek még, a vad pogánykar
El nem oltá engemet,
Visszajöttem, visszahoztam
Néked hű szerelmemet. -

«Ég, nagy ég! te vagy, szerelmem?
Akit évtől könnyezek,
Lelkem lelke! el nem olták
Élted a pogánykezek?

Ah mint dobban e szegény szív
Mint derül fel bús szemem!
Fájdalom, ne ölj meg engem,
Itt van, itt van kedvesem!

Hála, néked a keresztfán,
Hála, hogy megóttad őt!
Szív! merülj örömtengerbe,
Vissza, visszanyerted őt!»

ILONKA.

«Porosz király s Terézia
Viseltek háborút,
Megnyílt a vad halálmező,
Megnyílt a véres út.

Huszárruhába öltözék
A barna szép legény,
Elment zajos csaták közé -
S csatán veszett szegény.

Ki mondja meg, bús lány neked,
Mint hívják a helyet,
Melynek földén hősálmait
Alussza kedvesed?

Boldog levél, jó Istened
Egy hű szívhez kötött,
Szemed mégis könnyel telik
Imádságod között:

Hajh gyászvirággal a helyet
Meg nem jegyezheted,
Hol sír ölébe' hamvadoz
Szegény volt-kedvesed.»

SZÉP JOLÁNKA.

I.

Hóvihar zúg, fúja éjszak,
A metsző hideg szelet,
Kálldi a vadászsereggel,
Járja künn a bérceket;
Vára csendes és körötte
Nyugszik a sötét vidék,
Egy teremnek ablakában,
Csillog a bús lámpa még.

«Nincs, ki a rabló kezéből
Engemet kimentene,
Hozzád esdeklem, tekints rám,
Irgalomnak Istene!»
Így sohajtoz a teremben,
S álmatlan virasztva ül,
Szívrepesztő gyötrelem közt
Szép Jolánka egyedül.

Szép Jolánka, kit, bolyongván
Egykor a Vág partjait,
Koszorúba fűzve dal közt
A tavasz virágait,
Káldi lángoló szerelme
Vad dühében elrabolt,
S évet sír le néma búban
Mint felhők között a hold.

Gondolatja messze szálllong
Honvidéke halmain,
Apja ősi csarnokában,
A Vág bájos partjain;
S ott, hol vért áldoz honáért
Kendi a harc bajnoka,
Aki szívének szerelme,
Aki élte csillaga.

S ím a várnak udvarában
Tompá nesz kél s zaj riad,
És fülébe lónyerítés,
Patkók dobbanása hat.
A sötét előteremben
Férfiléptek konganak,
Ajtó nyílik, és berobban
Egy magas vitéz-alak.

Felsikolt a lány ijedve:
«Kendi, Kendi, szent egek!»
S a bajnokra dől, szemében
Forró cseppek rezgenek.
«Lelkem sírt, epedt utánad,
Mély, ah mély kint szenvedék!
Mennyi éjem volt virasztva
Látta hű tanúm, az ég.

Ámde itt vagy, és enyém vagy -
Boldogító gondolat! -
Egy pillantat karjaid közt
Meggyógyítja kínomat.
Honnan, oh te kedves, honnan
Hajt e zordon förgeteg?
Fürtiden mint csillog a fagy,
Arcod, ajkad mily hideg!»

«Fürtimen bár csillog a fagy,
S arcom és ajkam hideg,
Hagyd, oh hagyd leányka, kedves:
Bennem a szív lángmeleg.
Jöttem érted, hogy kezéből
Rablódnak kimentsselek;
Jer, ne késsél, míg a zordon
Éj homályi rejtenek.»

«Jaj nekem, szívem szerelme,
Jaj nekem, ha itt talál
Rablóm, a vad, a kegyetlen,
Sorsod rablánc vagy halál,
Tagjaimban mint hül a vér!
Szívem mint szorúl, remeg!
Fuss! veszélyt hoz minden óra -
Lesnek áruló szemek.»

«Lyány, azért küzdék viharral
Futva messze földeket,
Hogy zsarnok kezekbe' tudjam
Hervadozni éltedet?
Lyány, szerelmem lángja gőz-e,
Melyet szellő elfuvall?
Bajnokodnak nincs-e lelke
Víni érted százakkal?

Ülj nyeregbe, hajnalig még
Messze száll velünk a mén;
Szűn a vész is, csillagokból
Int felénk a jó remény!»
Mond a bajnok, és nyeregbe
Tenni ölbe vette őt,
Haj de késő! - lárma zúg már,
S kürt rivall a vár előtt.

Megjövének - s hallja Káldi:
Udvarán egy mén nyerít,
Hallja s bosszulángra lobban
S felriasztja emberit.
«Fel, legények, a kapukra,
Rabló dúlja váramat!»
S gyorsan szökken a nyeregből
Mint felhői csattanat.

«Isten, Isten, itt a vég!» mond
S összeroskad a leány.
S már rohan be Káldi népe
A teremnek ajtaján.
Felbőszült tigris ha láttál
Párducokkal küzdeni,
Kendi úgy ví rablókézből
Kedvesét megmenteni.

Gyászvilága a teremnek
Mérges harcaikra süt;
Látni vérnek áradását,
Látni dúlást mindenütt;
Kendi rakva már sebekkel,
Ámde karja még erős,
S holtakat holtakra hányva
Bástyaszirtként áll a hős.

Hajh de aki többek ellen
Vini győzne harcvihart,
Ércből Isten nem teremte
Törhetetlen férfikart:
Gyorsasága végre lankad,
Lángja csökken és kihűl,
S száz csapások záporában
A holtakra halva dül.

II.

Mit jelent e víg zajongás?
Ki ül fényes ünnepet?
Mért lépé meg ennyi vendég
A magas vártermeket?
Nász van, táncosok sűrögnek
Szívderítő víg zenén,
Szép Jolánka a menyasszony,
Büszke Káldi vőlegény.

A termék fölékesítvék,
Száz szövétnekfény ragyog;
Jöttek nagy számmal leventék,
Hölgyek és országnagyok.
Minden arc örömben úszik,
Villogók a szép szemek;
Szűzek, ifjak boldogító
Mámorban merengenek.

Egy arc van csak ennyi sok közt,
Melyen gyászjel látható:
A menyasszony arca oly szép,
Melyhez nincsen fogható;
Lelke mintha messze vágya,
Messze égiek felé,
Mert földön reményvirágít
Balsors összetépdélé.

Rég imádság tárgya ő már
A szelíd pór nép között;
Régi hit, hogy földi létből
Égi honba költözött.
Élhet-e utált karok közt
Ily felsőbb világi lény?
Élhet-e mátkája szörnyű
Gyilkosának kebelén?

Mint véstől letört virágszál
A nap hervasztó hevén,
Fáklya elhaló világa
A sötét bolt éjjelén:
Egy kicsiny szellőfuvallás,
És a fény többé nem ég:
Olyan ő; vélnéd szívének
Minden dobbanása vég.

Nagy zsivaj van a teremben,
Zajlik a tánc és zene;
A menyasszony szép fejével
Pamlagára pihene.
Környezői szétmenének,
Kímélvén a szenvedőt,
Egy vagyon csupán, ki folyton
Vizsga szemmel nézi őt.

E körben hivatlan vendég,
Senki őt nem ismeri,
Harcfinak mutatja módja,
Öltözeke, fegyveri.
Réz sisak borúl fejére,
Mellét vas páncél fedi,
Törszemével a menyasszonyt
S vőlegényt kémlelgeti.

Most egyszerre elsötétül
A lovag tekintete,
S felnyúlván ülőhelyéből
Daliás szép termete,
A menyasszony pamlagánál
Ünnepélyesen megáll,
Vége táncnak és zenének,
Minden szem feléje száll.

«Szép Jolánka vőlegénye!
Merre andalog szemed?
Jer kedves menyasszonyodhoz,
Nézd meg mesterművedet!
Itt fekszik némán, halottan,
A kezéd-rabolta nő;
Most lehelte végfohászát
Szíve, a rég vérező.

A szülék szemfénye volt ő,
Tőlök durván loptad el;
És miatta bánatában
Megszakadt két agg kebel.
Mátkáját megöldökölték
Udvarodnak őrei,
Őt magát halálra kízzák
Zsarnokságod törei.

Megkondúlt halálharangod,
Vérrel élő szörnyeteg!
Bűneid menyasszonyodnak
Bátyja bosszulandja meg:
Váradat hadam keríti,
Téged kardom éle vár:
Nyúlj fegyverhez! vétkeidnek
Eddig terjed a határ.»

Elszörnyedve e szavakra
Szétfut a vendégereg,
Káldi s a lovag kezében
Már villognak fegyverek.
Forr a két bajnok haragja
S bőszerűlten egymásra csap,
Mint midőn két hím oroszlán
Martalékon összekap.

A lovag harcol szilárdan,
Ámde társa már remeg,
Egy csapás még s a lovagnak
Karja Káldit ölte meg.
Ajka nyílt, de szólni többé
A halál már nem hagyott,
Völgybe roskadó szoborként
Omlott össze a halott.

Káldi vára puszta rom lőn.
Kő kövön alig maradt;
Szerteszórvák omladéki
Vad bokrok s cserjék alatt.
Élő lény nem jár körűle
Gyakran hosszú éven át,
Néha a völgy fülmiléje
Sírja ott el gyászdalát.

A várról a táj lakói
Több regéket mondanak;
Vannak, akik ott az éjben
Zokogást hallottanak.
Egy igaz csak: életen túl
Gyűlölők és szeretők,
Ha egy hant fedezte is be,
Békében nyugosznak ők.

A VISSZATÉRT.

Eltemette honját
A mohácsi vész,
Vissza vércsatákból
Tér a bús vitéz.

Föltekint, s hol a nap
Nyúgodóba száll,
Kék hegyeknek ormán
Sziklavára áll.

Sziklavára csendes
Mint a temető,
Benne egy harang kong,
Mély gyászt hirdető.

Fenn a várteremben
Fáklyák fénylenek,
Bánatos karének
Hangi rezgenek.

A teremközépen,
Magos gyásypadon
Kiterítve fekszik
A szép hajadon.

Arca, keble halvány
Mint a bérc hava,
Húnyva szép szemének
Ég csillaga.

És belép a bajnok,
És reá borúl
A kedves halottra,
Keblen mély kin dúl:

«Mindent elvesztettem,
Mindent - jaj nekem! -
Harcon a hazámat,
Itthon kedvesem.

Ah fekünném inkább
Én e gyásypadon,
Mint te, szép virágszál,
Ékes hajadon!»

A BAJNOK NŐJE.

«Hős fiad ha él-e,
Hol van, merre tért,
Anyja kedvesemnek!
Tőlem ah ne kérdd.
Mondanom ha kell, hogy
Halva gyermeked,
Anyja kedvesemnek,
E szív megreped.

Nézz körül a rónán
Megtalálhatod,
Domb alá temetve
Nyugszik magzatod.
Váró hű nejéhez
Száguldó lován
Nem jött a sereggel
Vissza harc után.

Összejártam érte
Völgyet, tért, mezőt,
S holtak közt a téren
Halva leltem őt,
Bajtársak könyeztek
A hű társ felett,
Kit korán a hadvész
Sírba fektetett.

Lakj a most rideg domb,
Rajta hősjelek:
Dárda, kópja, zászló
Búsan intenek.
A bajnak jutalma
Vérsebek, halál,
És hideg dicsőség
Sír márványinál.

Oh mért szülte anyja,
Mért a mostohát?
Aki feltalálta
A fegyvert, csatát:
Most nem volna halva
Ifju kedvesem,
Nem borongna gyászban
Síríg életem.»

SZOLNOK MELLETT.

Szolnok mellett, a Tiszánál,
Damjanics dicső vezér áll,
És előtte a sereg,
Mellyel a rác pártütőket,
A hon ellen felkelőket,
Több csatákban verte meg.

Véres harcból most jövének;
Hangja víg a hadzenének,
S győzedelmet hirdető;
Mondják: e nagy ütközetel
Nyolc ezer német veszett el,
S Szolnok tája vérmező.

Nézni szép az átmenőket
Amidőn üdvözli őket
Nyájas szókkal a vezér;
Öntudatban mint lobognak
Arcaik büszkén azoknak,
Kikhez szól vagy kit dicsér.

Új csapat megy most előtte,
S ím, ő csákóját levette,
S a csapat míg elhaladt,
Tisztes fője elfedetlen.
Nem maradt szem könnyezetlen,
Ily nagy ünnepély alatt.

«Nektek hálát hol találjak,
Legvitézebb zászlóaljak,
Harmadik s kilencedik?
Mind oroszlánok valátok,
Ellenségeink e csatátok
Emlékökbe véshetik.»

«Egyenként megérdemelné
Mindenik, tisztté emelné
Ötet hadvezér szavam;
Ámde akkor tönkre menne,
Villámától fosztva lenne,
Vészeket hordó hadam.»

«Egymástól el nem szakadtok,
És, miként eddig, maradtok
Mindig győzhetetlenek;
Kiknek rettentő nevére
Megfagy az ellenek vére,
S rác és német szív remeg.» -

Így szólt a vezér. Szavára
Villog minden szem sugára,
S a hadból ily szó riad:
«Honszabadság a mi bérünk!
Vigy halálra bár, vezérünk,
Nekünk szent törvény szavad!»»

IDEGEN KÖLTŐKBŐL.

Kövesd híven példányodat,
Tökélyiben, hiányiban.
S tiszteld nyelved szabályait:
Nehéz az út, de célra visz,
S nehéz pályán szép küzdeni.

A VÁNDOR.

(Goethe) .

VÁNDOR.

Áldás veled, te ifju hölgy,
S áldás emléiden
E kisded gyermekedre.
Engedd e sziklafalnál
A szilfa árnyiban
Málháimat levetve
Melletted megpihennem.

HÖLGY.

Mi cél hoz tégedet.
A nap hevében
Az úti por között ide?
Árút hordasz talán
Városból a vidékbe?
Mosolygasz, jövevény,
Kérdésem?

VÁNDOR.

Városból árút én
Nem hordok; hűl az est már:
Mutasd meg a forrást nekem,
Melynek vizét iszod,
Te kedves ifju hölgy!

HÖLGY.

Itt a szirt-úton fölfelé
Eredj előre. Cserje közt
Fog az vezetni a
Karámhoz, hol lakom,
S a kút vizéhez,
Melyből iszom.

VÁNDOR.

Mi ez? Vad cserje közt
Intező emberkéz jele?
Eme kövek nem a te műveid,
Természet! te áldásodat
Oly dúsan hintező.

HÖLGY.

Tovább csak, fölfelé!

VÁNDOR.

Egy architráb, mohtól fedezve!
Rád ismerek, oh alkotó
Szellem!
Jelképed e sziklára nyomtad.

HÖLGY.

Tovább csak, jövevény!

VÁNDOR.

Felírás, melyre hágok!
S olvashatatlan!
Eltűntetek, ti mélyen
Vésett szavak,
Kik hirdetendők voltatok
Mestertek szent érzelmeit
Utókoroknak.

HÖLGY.

E kőre andalodtál,
Idegen!
Ott fenn több kő vagyon
Kunyhóm körül.

VÁNDOR.

Ott fenn?

HÖLGY.

Bal kézre a
Cserjén keresztül,
Itt.

VÁNDOR.

Oh Múzsák s Gráciák!

HÖLGY.

Ez itt kunyhóm.

VÁNDOR.

Egy templom omladéki!

HÖLGY.

Oldalvást erre le
A sziklaér buzog,
Melyből iszom.

VÁNDOR.

Lángolva szősz sirod felett
Oh Genius!
Feletted összeomlott
Remekműved,
Te halhatatlan!

HÖLGY.

Várj, majd edényt hozok,
Melyből ihassál.

VÁNDOR.

Repkény foná körül
Karcsúdad istentermeted,
Miként ügyekszel fölfelé
A romladék közől
Oszloppár!
S te ott, magányos hűg!
Főtök befedve barna mohhal;
Miként tekintetek le mind
Méltóságos szomorban
Leroskadott testvéritekre!
Szedercsalítnak árnyain
Föld és romok fedik be őket,
S rajtok magas fűszálak inganak.
Természet! így becsülöd
Remekműved remekművét?
Érzéktelen lerombolod
Szentségedet,
S kórót nevelsz fölötte?

HÖLGY.

Mint szunnyad e gyerek!
Akarsz-e
Benn a karámban megpihenni,
Idegen?
Vagy ittkün inkább
A hűs szabadban?
Fogd e fiút, a míg
Vizet merek.

VÁNDOR.

Nyugalmad édes!
Egészség, égi, vesz körül,
S mi békén alszol!
Te a szent múltnak omladékin
Születve, szelleme
Lengjen fölötted!
Kit az lebeg körül,
Szent isteneknek
Önérzetében
Élendi napjait.

Bimbókkal teljesen virágozz,
Tündöklő szép tavasznak
Fölséges éke!
S világíts társaidnak;
Ha majd lehervadoznak
Virágaid, öledből
Teljes gyümölcsök nőjenek
Nap ellenében.

HÖLGY.
Megáldj Isten!
Ő mégis alszik?
Nincs mivel kínálni tudjalak,
Mint egy szelet kenyér
A hús italhoz.

VÁNDOR.
Hála érte.
Mi bájosan zöldel s virúl
Minden!

HÖLGY.
Mindjárt előjön
Majd a mezőről férjem is.
Maradj velünk, oh jövevény,
Az estebéden.

VÁNDOR.
S ti itt lakotok?

HÖLGY.
Itt e falak között.
E kunyhót még apám raká
Téglából s romkövekből,
És ez lakunk.
Egy földmiveshez adva engem
Kimúla karjaink közt. -
Aludtál, kedves fiam?
Mi víg, mint vágyna játszni.
Te dévaj!

VÁNDOR.
Természet, oh te
Örökre sarjadó!
Mindennek adsz te életéhez
Gyönyört; és minden gyermekednek
Osztályrészüll lakot.
Fenn épít a párkányozatra
A fecske, nem figyelve
Mi ékitvényt tapaszt be.
Hernyó arany lombot sodor be
Fájának tél-lakúl.
S te felséges romjai között

A múltnak alkotsz
Kunyhót magadnak, ember!
S éldelsz sirok felett!
Isten veled, te boldog nő!

HÖLGY.
Hát nem maradsz?

VÁNDOR.
Az ég áldása rátok,
S e gyermekekre!

HÖLGY.
Szerencse járjon útadon!

VÁNDOR.
Hová visz itt ez út
Túl a hegyeken?

HÖLGY.
Cumába.

VÁNDOR.
Mi messze fekszik?

HÖLGY.
Jó három mérföld.

VÁNDOR.
Élj boldogúl!
Természet, légy vezérlő útamon,
Az idegennek útain,
Mert a szent múltnak sírjain
Vándorlok én.
Adj enyhelyet
Éjszak viharja ellen,
Hol a délnek hevétől
Egy nyárligetke óv;
S ha majd nap szállatán
Az estnek végsugáritól
Betündökölt
Kunyhómba térek,
Ily kedves nő várjon reám
Ölébe' gyermekével.

EDVÁRD.

(Herder).

Kardod vértől miért piros?
Edvárd, Edvárd!
Kardod vértől miért piros?
S a bú miért eseszt?
«Oh én megöltem sólymomat,
Anyám, anyám!
Oh én megöltem sólymomat,
S hasonlót nem lelek.»

A sólyomvér nem oly piros,
Edvárd, Edvárd!
A sólyomvér nem oly piros!
Valld meg, nyíltan fiam.
«Oh én megöltem pejlovam,
Anyám, anyám!
Oh én megöltem pejlovam,
Ki délceg s hú vala.»

Vén volt, miért megölnöd őt?
Edvárd, Edvárd!
Vén volt, miért megölnöd őt?
Téged más kín gyötör.
«Oh én megöltem jó apám,
Anyám, anyám!
Oh én megöltem jó apám,
S ez vérzi szívemet.»

S miként vezeklesz bűnödért?
Edvárd, Edvárd!
Miként vezeklesz bűnödért?
Fiam, mondd meg nekem.
«E földön meg nem nyúgoszom,
Anyám, anyám!
E földön meg nem nyúgoszom,
Túl tengeren megyek.»

És házadat miként hagyod
Edvárd, Edvárd?
És házadat miként hagyod,
A tágast s ékeset?
«Elhagyva majd leomlik az,
Anyám, anyám!
Elhagyva majd leomlik az,
S én látni nem fogom.»

S hová lesznek nőd s gyermekid?
Edvárd, Edvárd?
Hová lesznek nőd s gyermekid,
Ha túl mégy tengeren?
«Nagy a világ, koldúljanak!
Anyám, anyám!
Nagy a világ, koldúljanak;
Nem látom őket én.»
És jó anyádnak mit hagyandsz?
Edvárd, Edvárd!
És jó anyádnak mit hagyandsz?
Fiam, mondd meg nekem.
«Átkot hagyok s pokoltűzet,
Anyám, anyám!
Átkot hagyok s pokoltűzet
Gonosz tanácsodért.»

HOZZÁ.

(Uhland).

Szemed nem égi kék,
Szájad nem rózsaszáj
Karod, melled nem líliom.
Ah volna az dicső tavasz,
Midőn a völgyben és tetőkön
Ily líljom s rózsá teremne,
S mindezt oly tiszta ég
Venné körül, mint kék szemed.

SZENT-ILONA SZIGETÉN.

(Immermann).

SZELLEM.

Ki nyög, ki háborítja csendemet?

VÁNDOR.

Ember, ki vakmerő volt végbevinni
Emberfelettit, s most varázskörödben
Remegve érzi lénye szűk határit.

SZELLEM.

Nyugodj meg!

VÁNDOR.

Hangod mint harang
Szelíden zeng át. Megnyugodjam-e,
Megnyughatom-e, hol a természetet
Magát elhagyta futva nyúgodalma?

SZELLEM.

Nyugodj meg. Nincsen és nem volt soha
Sajátkép emberekkel dolgom. Istenek-
S végzettel volt mindenkor. Mért jövé
S kihez?

VÁNDOR.

Tehozzád.

SZELLEM.

Hozzám, és mi végre?

VÁNDOR.

Szaváért a talánynak. Ó erős!
Korunk talányát fejtsd te meg nekem.

SZELLEM.

A kor talányát? Mért talányos a kor
Tinektek? És ki tudja, a talányszót
Megmondhatom-e én? Vagy viszont ki tudja,
Megmondván, fogsz-e érte adni hálát?
Miként vagytok? hogyan foly éltetek?

VÁNDOR.

Ma jól, holnap rosszúl, megint jól
Túl holnapon. Viszály van semmiért,
És béke áll be újra semmiért,
Valódiilag nem tudja senki, mit
Kiván emez, mit az, mit önmaga.
A nyelv sebes: lassú, ügyetlen a kar.
Uralkodás az asszonyé; s az mondatik:
Korunk jeles!

SZELLEM.

S a láng, mely engemet
Emészte egykor el?

VÁNDOR.

Szétlobbana.
Rég elfeledtük. Most felőle szólni
Veszélyes. Vannak olyanok, kiket
Pírít, hogy keblök egykor hő vala.

SZELLEM.

Van-e szó még felőlem köztetek?

VÁNDOR.

Több most mint éltedben. Neved
Mint Caesaré kiterjedett egész
Világon és legyőzte ellenid.
Tudják, hogy őket nem becsülted
Félannynak sem mint azon saru
Szegét, melyet leghitványabbika
Viselt népednek: ám de őket az
Nem bántja többé. Balszerencse, hogy

Megdönte sorsod, mondja mindenik,
És újra visszaóhajt tégedet.

SZELLEM.

Ez az, miről őket megismerem.
Ez festi őket embereknek. És te,
Ki ezt tudod mind, és te balgatag,
Éjfélkor jössz a sírtól kérdeni
A szót, mely mint imént vert pénzdarab
Tenyéreden, oly tisztán tündököl.
Urat nélkülöz a világ. Gonoszt
Vagy jót, mindegy. Sőt jónál jobb gonosz.
Minden szükségitek felett tinektek
A zsarnok az, mi legszükségesebb.
Jármos tinónak béres ostora
Világosít fel mindent legsebesben.
Értsd immár e szerint korod talányát.

VESZTESÉG.

(Goethe).

Egy szeretőm volt, s ah drágább mint mindenem: ámde
Már nem enyém! - Hallgass, s tórd, mit a sors keze mért.

BÁTORÍTÁS.

(Goethe).

Egy ember mi csekély, de ezer tud róla beszélni,
Mint hata, mennyit tett, élte mi hasznu vala.
Egy vers még kevesebb, de ezer szív éldeli báját,
S ezren gáncsolják: Múzsza kegyence, te költő!

AZ ÉJ DAL.

(Uhland).

Mi ver fel súlyos álmaimból?
Oh nézd meg, jó anyám!
Ki zeng oly édes hangokat
A késő éj szakán?
«Nincs semmi nesz, nincs semmi hang,
Nyugott az éjmagány:
Ki zengne mostan dalt neked
Szegény beteg leány?»

Ah az nem földi zengemény,
Mi nékem élvezet ad:
Egekbe hívnak angyalok -
Anyám, jó éjszakát!

A LÁTOGATÁS.

(Goethe).

Feltevém, hogy meglepem ma lánykám,
Ámde ajtaját bezárva leltem;
Itt van a kulcs, gondolám, zsebemben,
S halkkal felnyitám a kedves ajtót,

A csarnokban nem találtam őtet,
Nem találtam a kisdéd szobában;
Végre halkkal megnyitám a kamrát,
S ott lelém meg; édesen elalva
Pamlagán feküdt felöltözötten.

Munka közt aludt el a leányka.
Csukva voltak a gyöngéd kezecskék,
Bennök a kötéske és kötőtűk.
Oldalához ültem és tünődém:
Költsem-e, vagy szenderegve hagyjam.

Elmerüle nézetébe' lelkem
Szempilláin béke nyugodott volt,
Ajka rózsáin a néma hűség,
Arcain a kellemek lakának.
S egy jó szív ártatlan indulatja
Izgatá szép keble hullámozását.

Minden tagja kellő volt, feloldva
Édes álom égi balzamában.
Ott ülék örömben, s e merengés
Fékezett titkos tilalmival, hogy
Merjem háborítani szunnyadását.

Oh, te kedves, gondolám, az álom,
Minden álvonásnak árulója,
Nem fedezhet semmit is fel, ami
A barát gyöngéded érzeményit
Háborítsa, ami néked ártson.

Szép szemed sugári zárva vannak,
Melyek már magokban is lekötnek,
Nem mozdúlnak csókra vagy beszédre
Szenderület-zárta édes ajkid.
E karoknak elvarázsló láncá
Oldva van, mely máskoron körülfog;
És a kéz, a mézhizelkedések

Bájos szép társa, mozdulatlan.
Tévedés ha volna, amit érzek,
És szerelme hozzád öncsalódás.
Most eloszlanék, midőn övetlen
Helyhezé magát előmbe Ámor.

Így ülék sokáig és örültem
Szívem lánginak s az ő becsének:
Alva oly kedves volt ő nekem, hogy
Nem merém fölverni szenderéből.

Két narancsot és két rózsabimbót
Csendesen kis asztalára téve,
Kisuhantam lassan a szobából.
A kedves szemét ha fölvetendi,
Megpillantja tarka adománykám,
Bámuland: ki, és miként hozá azt
Zárt ajtókon által asztalára?

Hogyha látom újra őt, az angyalt,
Még ez éjjel, oh miként örül majd!
Hév szerelmem kisded áldozatját
Kétszerezve fogja viszonzni.

RENDELTTETÉS.

(Grün Anasztáz).

Amidőn rózsát teremte,
Szóla Isten: illatozál!
Amidőn napot teremte,
Mondá: égj nap, és világolj!

Alkotván a kis pacsirtát,
Monda: szállj föl énekelve!
A kerek holdat teremtvén,
Monda: tündökölj az éjben!

Amidőn hölgyet teremte,
Monda néki: légy szerelmes!
De midőn téged teremte,
E parancsát elfelejté.

Mert másként hogyan lehetne:
Hogy pacsirta, rózsza, nap, hold
Teljesítik a parancsot,
És te nem szeretsz, leányka?

A CSOLNAK.

(Lengyel népdal).

Part mellett egy csolnak áll
S hullámok tolúlnak,
S part mellől a csolnakot
Mindig távolabb viszik.
Egy nádszál eként kiált a
Távozó csolnak felé:

«Jőj te vissza, csolnakocska!
Nálam csendben nyughatol;
Jőj a part mellé megint,
Nézd az áradat mi nagy!»

«Bár a partnál csend van is,
S mély az áradat,
Még kicsinyt tovább röpülök
S vissza hozzád úgy jövök majd.»

«Ah te nem fogsz visszajőni,
Nem nyugodni nád között,
Messze hajtva elmerűlsz
A zajongó tengerárban.»

És a csolnak szél s hab-űzve
Messze ment s vissza nem tért.
Kérdezé a nád a tengert - -
De a tenger nem felel.

SZERB DALOK.

(Talvj és Gerhard).

I. A KIKERÜLHETLEN.

«Lelkem lelke, szép leányka,
Légy az én szerelmesem.»
Balgaság beszéded, ifju,
Azt nem éred el soha.
Elmegyek csapszékbe inkább
És arany serleggé válok,
Mint szerelmesed legyek.
«S én csaplárlegény vagyok,
S így is majd enyém leszesz.»

Balgaság beszéded, ifju,
Azt nem éred el soha,
Kávéházban findsa inkább:
Findsa lészek, úgy menekszem,
Mint szerelmesed legyek,
«S én kávéfőző vagyok,
S így is majd enyém leszesz.»

Balgaság beszéded, ifju,
Azt nem éred el soha.
Kinn a tágas zöld mezőben
Fűrjmadárrá válok inkább,
Mint szerelmesed legyek,
«S én vadászlegény vagyok,
S így is majd enyém leszesz.»

Balgaság beszéded, ifju,
Azt nem éred el soha.
Inkább a nagy tengereknek
Mélyén hallá változom,
Mint szerelmesed legyek.
«Én pedig háló vagyok,
S így is majd enyém leszesz.
Légyen így, vagy légyen úgy,
Mindenkép enyém leszesz;
Légyen itt, vagy légyen ott,
Kedvesem vagy mindenütt.»

II. ALKUVÁS.

Túl az erdön, túl a halmon,
Hallik egy harsány sikoltás.
És az ifju arra tér el
S egy leánykát lát kötözve
Vékony szál selyem fonallal.
S így eseng a rableányka:
Oldj el engem, ifju hősfi,
Húgod lészek, ha eloldasz.

De a hőslegény felel rá:
Húgom van nekem már otthon.

Oldj el engem ifju hősfi,
Sógorasszonyod leszek majd.

De a hőslegény felel rá:
Sógorasszonyom van otthon.

Oldj el engem ifju hősfi
Mátkád, hú mátkád leszek majd.

És megcsókolá az ifju,
És eloldá a leánykát,
S elvezette udvarába.

III. OHAJTÁS.

Oh ha volnék rétnek hús patakja,
Tudnám, merre folyjak habjaimmal!
Csörgenék a kedves ablakánál,
Hol levetkőzik s ruháit ölti;
Szomját majd belőlem oltaná el;
Mellét meghüsiténém habommal,
És a kedves, kedves szívhez érnék. -
Oh ha volnék rétnek hús patakja!

IV. LEÁNYI TÖRVÉNYSZÉK.

Három lányka ültetett virágot,
Völgybe szegfűt, domb fölébe rózsát.
S ím a nőtlen ifju arra tér el
És kitépi a lányok virágait.
De hálót fonának a leányok,
Benne megfogák a nőtlen ifjat,
S törvényszéket tartanak felette.
Mond az egyik: égessük meg ötöt!
Számkivessük! így kiált a másik.

Fára függeszszük fel, mond a végső.
Mindeniknek válaszolt az ifju:
Égnem illenék, arany ha volnék,
Számüzetném úgy, ha agg anyóka;
Hős vagyok, lányokkák, akasszatok fel
Egy rossz fára - a lányok nyakára.

V. SZERELMI KÍN.

Oh viruló szép virágszál!
Bár az ég verné anyádat,
Aki szült oly bájolónak,
Aki a faluba küldött.
Hol hősök dőzsölve isznak,
Gyermekek követ dobálnak,
Hölgyek lejtenek keringőt,
Szűzek éneket danolnak:
Ott, oh kín! ott láttalak meg,
S fáj örökre tőle szívem.

VI. VADÁSZKALAND.

Még hajnalkor udvaromba' voltam,
S már vadászaton, midőn a nap kelt
Erdőbérceken, midőn leszállott.
Ott találtam egy kedves leánykát,
Szenderegve zöld fejének árnyán
Kéve lóher volt fejének alja,
Két fejér galambka üle keblén
Tarka szarvas nyugodott ölében,
Föltevém, hogy e helytt töltöm éjem.
Megkötöttem ménem a fenyűhöz,
A fenyű ágához röpke sólymom,
A nyaláb lóhert lovamnak adtam,
A sólyomnak a két hógalambot,
A szarvaskát hú vadászebemnek,
A leányka megmaradt magamnak.

VII. EGYESÜLET.

Szőke ifju s barna fürtü lyányka
Egymásért epedve lángolának,
Egy folyamba jártanak fürödni.
Tagjok egy lepelbe törledezték.
Eszendő múlt és még nem tudták meg;
Jött a más s szerelmök közbeszéd lön,

Közbeszéd lön a szülék között is,
S anyjaiknak ellenére volt az,
És egymástól őket elszakaszták. -
Csillagok lettek most hírvivőik.
«Halj meg, mond az ifju, e csillag által,
Halj meg szombat alkonyán, leányka!
Én vasárnap hajnalán halok meg.»
Úgy lön mint a bús legény üzente.
Szombat estvén halt meg a leányka,
A legény reggel korán vasárnap.
Egymás mellé vannak eltemetve,
A hideg föld fogta őket egybe. -
Hónap múlt el, s ím az ifju sírján
Zöldelő sugár jegenyfa nőtt ki,
Egy piruló rózsza a kedves lyányén.
A rózsát körülfonta a szép jegenyfa,
Mint bokrétát a selyem fonalszál.

VIII. SZERENCSÉTTLEN LÖVÉS.

Serral s Ostrovic közt háború van,
Mind a két nemzetség kardja villog.
Néhány özvegy törli már könnyűit;
De anyákat látni még zokogva.

Bérceken vivott és róna téren
Serral ellen Ostrovic csatákat,
Mint két szarvas nemző gerjelemben.
Vérzett szíve mind a két családnak
S bős haragjok még nem csillapult le.

Serral-ágnak egyik híres ősze
Így szólítá meg kedvelt leányát:
Menj fel Ostrovicra, kedves Ilkám,
S kémlelődjél, mit csinál az ellen?
Hat hónaptól foly viszály közöttünk,
S én ohajtanám már vetni végét.

Sapkát tesz fejére szép Ilonka,
Paszománnal gazdagon kivarrtat,
Egy piros palástot vet magára,
Bőrtopányit összefűzi lábán,
S indul a hegyeknek Ostrovicba,
Amidőn épen leszáll az alkony.

Tűznél körben ültek ott a bégek,
Néhány köztök tisztogatta kardját,
Mások puskatöltést készítettek.
Kéve-zsúpon ült a guzla-dalnok
S őrtanyájokat vidítva zengett.

Köztök a legifjabbik, Hadanjy,
Most a róna sík felé tekint le,
S észrevéve jöttét idegennek,
Ki tanyájokat kikémlelendő,
Hosszú csövü puskáját ragadja,
Mely ezüsttel gazdagon kiverve.
«Bajtársak, látjátok ott az ellent,
Ki felénk lopódik a sötétben?
Ha nem csillog sapkájára e láng,
Meglépettünk volna tőle: ámde
Halni fog, ha kedvezend szerencsém.»

Fegyverét azonnal ráirányzá,
S elsütötte; durranása hangját
Ismételve zengi vissza a bérc.
De sikolt egy élesebb kiáltás,
És az ifju apja, Bjetkó, szólal:
«E hang, Istenemre! női hang volt!
Mely szerencsétlenség, mely nehéz sors!
Szégyenére vál egész fajunknak,
Hogy kezüinktől gyenge nő esett el,
Kiknek Serral fegyveres vitézit
Illett volna harcban elterítnünk.»
Mindenik ragadt kezébe üszköt.
S ment közelre, látni ami történt.
Ott fekütt halottan a leányka,
Véres arccal földön elterülve.

Könnyező szemekkel szólt Hadanjy:
«Szégyen, ah szégyen, hogy nőt ölök meg,
S jaj nekem, hogy azt, akit szerettem.»

Bjetkó rá komor szemmel tekint:
«Fuss, oh fuss ez országból, Hadanjy!
Általad gyalázva van családunk.
Mit fog Serral szólni, majd ha hallja,
Hogy mint vad haramják nőt ölénk meg?»

Mélyen felsohajt a bús Hadanjy,
Rátekint utólszor őslakára,
S hosszú fegyverét vállára vetve
A hegyoldalon le útnak indul,
Hogy kimenjen messze tartományba.
Jovan Vjeszki zengte nektek e dalt.
Jovan Vjeszki legjobb guzla-dalnok.
Aki vágy tovább Hadanjy sorsát
Tudni, adjon díjt az énekesnek.

*

Kecskenyáját őrzék a hegyekben,
Puskacsőmre támaszkodva álltam,
Hív kutyám aludt a hűvös árnyban,
Minden fű alatt tücskök danoltak,
Mert a nap heven sütt az égről.

Egy szép ifju lépett hirtelen ki
A hegyútnak mély szorulatából,
Testén tépve függtenek ruhái,
De a régi rongy s kopás közöl is
Láthatólag tündökölt a hímzet.
Hosszu puska volt az ifju vállán,
Csője gazdagon ezüsttel ékes,
Jatagán lógott bal oldaláról.

Hozzám lépve idvezelt szerényen:
«Bátyám, úgymond, itt van-e vidéke
A hősekben gazdag Ostrovicnak?»

Majd könyek perdültenek szememből,
Felsőhajtva válaszoltam: itt van!

«Gazdag volt, úgymond ő, e falucska,
Nyájak lepték el tetőit egykor,
Négyszáz hadra termett hős fiának
Tündökölt puskáján játszva a nap:
Most csak téged látlok itt magadban,
S e kisdéd bozontos kecskefalkát.»

Én feleltem: Ostrovic hatalmas
Volt; de népét nagy gyalázat érte,
S e gyalázat végveszélybe dönté.
Minden népeit legyőzte Serral,
Amióta egy lányt, szép Ilonkát,
Meglövé az ifju hős Hadanjy.
«Mondd el, bátya, mint történhetett ez?»

Serral jött mint bérci áradat jön,
És megöldökölte hőseinket,
Földeinken feldulá az áldást,
Gyermeink rablóknak adta pénzért,
S Ostrovicnak régi híre eltűnt,

Hát az ősz Bjetkó felől hírt
Nem tudnál nekem beszélni, bátya?

Látván nemzetsége pusztulását,
Felkapaszkodott ama tetőre
És fiát kiáltozá, Hadanjyt,
Aki elment messze tartományba.

S ím Serralnak egyik bége megjött
- Hogy rá minden szentek átka szállna! -
És lelőtte Bjetkót a tetőről,
S ősz fejét leszelve jatagánnal
Meglöke lábával a halottat,
S teste a hegyről mélységbe görgött.

E szókat hallván a vándor ifju
Mint sebhedt gím földre omla arccal,
S a mélységbe görgött, melybe apja
Holttestét a durva bég taszítá:
Mert, ki minket végveszélybe dönté,
Ő, Bjetkó szülötte volt, Hadanjy.

.oOo.